

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ida Grägg Fagerholm

DE LÅGA RÄNTORNAS PÅVERKAN PÅ FINLÄNDSKA BANKER

En undersökning av OP-Pohjola, Aktia och Nordea

Företagsekonomi och turism
2013

ABSTRAKT

Författare	Ida Grägg Fagerholm
Lärdomsprovets titel	De låga räntornas påverkan på finländska banker. En undersökning av OP-Pohjola, Aktia och Nordea
År	2013
Språk	svenska
Sidantal	63 + 1 bilaga
Handledare	Anna-Lena Berglund

Detta lärdomsprov undersöker hur det låga ränteläget som råder påverkar finländska banker. Det är en tuff tid för bankerna i och med den låga räntenivån, -och det jag vill undersöka är, hur de låga räntorna direkt påverkar bankerna och deras resultat, vad de gör för att kompensera den låga räntenivån samt hur kunderna påverkas. Jag valde detta ämne, eftersom det är väldigt intressant och aktuellt för mig i och med att jag jobbar på Vasa Andelsbank.

I den teoretiska delen behandlar jag bakgrunden till den låga räntenivån som har sina rötter i den rådande finanskrisen som startade år 2008. Jag tar även upp Finlands bankverksamhet där Finlands Bank och Finansinspektionen ingår. Slutligen redogör jag även för vad ränta är, samt vilka de vanligaste räntorna vi använder oss av är. Den empiriska delen har jag i huvudsak utfört i form av tre kvalitativa intervjuer med personer från OP-Pohjola, Aktia och Nordea.

Resultaten från intervjuerna samt lärdomsprovet visar att bankerna påverkas negativt av den låga räntenivån, främst genom att deras räntenetto sjunker. Bankerna kompenserar detta bland annat genom att minska på sina egna kostnader, öka tilläggförsäljningen samt höja en del serviceavgifter. Generellt sett kan man säga att lånekunderna gynnas av den låga räntenivån medan depositions- och placeringskunderna drabbas.

ABSTRACT

Author	Ida Grägg Fagerholm
Title	De låga räntornas påverkan på finländska banker. En undersökning av OP-Pohjola, Aktia och Nordea
Year	2013
Language	Swedish
Pages	63 + 1 Appendices
Name of Supervisor	Anna-Lena Berglund

The topic of the thesis is how low interest rate affects the Finnish banks. The times are currently challenging for banks because of the interest rate. The purpose of this thesis is to find out how the low interest rates directly affect banks and their results, what they do to compensate it and how their customers are affected. I chose this topic because it is very interesting and relevant because I work at Vasa Andelsbank.

In the theoretical part of the thesis I present the background to the low interest rate which is based on the current financial crisis that started in 2008. I will also discuss the Finnish banking which includes the Bank of Finland and the Financial Supervisory Authority. Finally, I explain what interest rates are and what the most common rates are. The empirical part consists of face-to-face interviews with three persons who work at OP-Pohjola, Aktia and Nordea.

The results of the interviews and the thesis show that banks are adversely affected by low interest rates, primarily due to net interest income falls. The banks compensate this particularly by reducing their costs, increase their selling and raise service charges. Generally speaking, one can say that loan customers benefit while deposit and investment customers suffer from the low interest rate.

INNEHÅLL

ABSTRAKT

ABSTRACT

1	INLEDNING	8
	1.1 Problemformulering	9
	1.2 Syfte och målsättning	9
	1.3 Avgränsning	9
	1.4 Metod	9
2	DEN NUVARANDE FINANSKRISEN.....	10
	2.1 Orsaker till finanskrisen	10
	2.1.1 Den Amerikanska bolånekrisen	11
	2.2 Finanskrisens effekter i Finland.....	13
	2.3 Inflation.....	14
	2.4 Deflation	15
3	FINLANDS BANKVERKSAMHET OCH DESS RISKER	16
	3.1 Risker inom bankverksamhet.....	16
	3.2 Finlands Bank	17
	3.2.1 Penningpolitik och forskning:	18
	3.2.2 Finanstillsyn	19
	3.2.3 Operativ verksamhet	19
	3.2.4 Kontantförsörjning	19
	3.2.5 Prisstabilitet.....	20
	3.3 Finansinspektionen	20
	3.3.1 Finansinspektionens uppgifter	21
	3.3.2 Tillsyn	22
	3.3.3 Rapportering.....	23
4	RÄNTA	25
	4.1 Varför ränta?	25
	4.2 Euribor	26
	4.3 Fastränta och primeränta.....	28
	4.4 Övriga räntor	29

4.5	Bankernas egna marginaler.....	31
5	EMPIRI.....	32
5.1	Val av metod.....	32
5.2	OP-Pohjola.....	32
5.2.1	OP-Pohjola anl.....	33
5.2.2	Andelsbankerna.....	34
5.2.3	Pohjola.....	34
5.2.4	OP-prime.....	35
5.3	Aktia.....	36
5.3.1	Aktia Fastighetsförmedling.....	36
5.3.2	Aktia Prime.....	36
5.4	Nordea.....	37
5.4.1	Nordea Livförsäkring.....	38
5.4.2	Nordea Prime.....	38
5.5	Bankernas räntenetto samt rörelseresultat i en femårsöversikt.....	39
5.6	Skillnader i bankernas serviceavgifter.....	40
5.7	Intervjuerna.....	42
6	SLUTSATSER.....	56
7	AVSLUTNING.....	58
	KÄLLOR.....	59
	BILAGOR	

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

Tabell 1. Finlands handelsbalans 2002-2012(1-9)	14
Tabell 2. Utvecklingen av euriborräntorna åren 2009-2013.	27
Figur 1. Euribor 12 åren 1999-2012.....	28
Figur 2. Euribor 12, utveckling år 2012	28
Figur 3. Europeiska centralbankens styrränta och 12 månaders euribor.....	31
Figur 4. Översikt av OP-Prime och Euribor 6 de senaste fem åren	35
Figur 5. Översikt av Aktia Prime och Euribor 6 de senaste fem åren.....	37
Figur 6. Översikt av Nordea Prime och Euribor 6 de senaste sex åren.....	39

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

BILAGA 1. Intervjufrågor

1 INLEDNING

Sedan år 2008 har vi befunnit oss i en ekonomisk nedgång och finanskris. Finanskrisen har lett till att euriborräntan idag är lägst vad den har varit på över tio år. (Euribor-rates 2012). Euribor, *Euro Interbank Offered Rate*, är en referensränta för penningmarknaden inom euroområdet som utvisar till vilket pris de stora bankerna beviljar varandra krediter i euro. (OP-Pohjola-gruppen 2012). Den största delen av lånen som tas vid kreditinstitut i Finland idag binds till en rörlig euriborränta. (OP-Pohjola-gruppen 2012) Eftersom euriborräntan i dagens läge är rekordlåg innebär detta att bankerna beviljar lån till extremt låga räntenivåer, vilket påverkar bankerna negativt eftersom deras räntenetto sjunker.

Aktia, Nordea och OP-Pohjola är tre av Finland största finansgrupper. Dessa tre banker är alla skyldiga att följa finansinspektionens krav och regler, men har alla sina egna strategier och visioner. Alla tre bankerna påverkas givetvis av det ekonomiska läget samt låga räntor som råder just nu. I OP-Pohjolas verksamhetsberättelse år 2011 kan vi läsa att den ekonomiska tillväxttakten klart avtog under 2011, samt att marknadsräntorna under sommaren började sjunka efter uppgången i början av året 2011. De förutspådde även att euriborräntorna skulle vara exceptionellt låga under år 2012.

Eftersom jag arbetar på Vasa Andelsbank, var jag övertygad om att det var något inom bankvärlden jag ville skriva mitt lärdomsprov om. Det var dock Anna-Lena Berglund som gav mig idén till att undersöka hur räntorna, och då speciellt dagens låga räntor, påverkar bankerna. Detta är ett väldigt högaktuellt ämne och genom mitt jobb på Andelsbanken tar jag del av den oro som råder inom bankbranschen gällande den låga räntenivån som råder för tillfället.

Världen befinner sig just nu i en ekonomisk nedgång, och det är vilken påverkan detta har på Finlands tre största banker, samt vad de egentligen gör sitt resultat på, som intresserar mig.

1.1 Problemformulering

Det är en tuff tid för bankerna i och med detta låga ränteläge. Det jag har valt att undersöka är, hur de låga räntorna påverkar de tre bankerna OP-Pohjola, Aktia och Nordea, vad de gör för att kompensera bortfallet av intäkter den låga räntenivån innebär samt ifall, och i sådana fall hur, kunderna påverkas.

1.2 Syfte och målsättning

Syftet med forskningen är att reda ut vad de banker jag har valt att studera lever på i och med dagens låga räntor, samt vilken påverkan de låga räntorna har på dessa tre banker och hur de gör för att nå det resultat de alla strävar efter. Syftet är också att belysa eventuella skillnader i på vilket sätt de tre bankerna påverkas, samt hur de gör för att kompensera den låga räntenivån. Målsättningen är att få en klarare bild av bankverksamheten; hur den fungerar, vad bankerna gör sitt resultat på samt vad de har för framtidsutsikter.

1.3 Avgränsning

Jag har valt att avgränsa mig till tre av de största bankgrupperna i Finland: OP-Pohjola, Aktia samt Nordea. Alla banker i Finland påverkas givetvis av den låga räntenivån, men lärdomsprovet skulle ha blivit för omfattande ifall jag valt att ta upp alla finländska banker. Jag anser att jag får en bra helhetsbild av ämnet genom dessa tre banker.

1.4 Metod

Lärdomsprovet består av en teoretisk del och en empirisk del. Den teoretiska delen baserar sig på material insamlat både från litteratur samt bankernas egna material såsom information från deras hemsidor samt bokslut. Den empiriska delen utförs genom kvalitativa intervjuer på respektive bankkontor vilka kompletterar teorin. Jag kommer även att jämföra de tre bankernas räntenetto de senaste fem åren samt deras nuvarande serviceavgifter.

2 DEN NUVARANDE FINANSKRISEN

Som nämndes tidigare, har världen sedan år 2008 befunnit sig i en ekonomisk nedgång och finanskris. Innan en finanskris slår till har det ofta varit flera väldigt goda och optimistiska år. Åren 2003-2007 var förmodligen den bästa femårsperioden i modern tid gällande hög och snabb tillväxt i alla viktiga regioner i världen. På grund av att det såg ut att gå så bra för hela världsekonomin, även i de traditionellt långsamt växande och krigsbenägna ekonomierna i Latinamerika, Asien och Afrika, underskattade alla betydande experter och marknadsaktörer grovt de risker som de växande obalanserna inom och mellan länderna gav upphov till. När en extrem högkonjunktur omfattar i stort sett hela världen är risken större att den efterföljande krisen också blir global. (De Vylder 2009, 44-45).

2.1 Orsaker till finanskrisen

En viktig orsak till finanskrisens djup och dess snabba spridning är de finansiella marknadernas exceptionellt snabba tillväxt under de senaste decennierna, vilket skedde till följd av avreglering och datorisering. Jordens finansiella tillgångars andel av BNP uppskattas ha ökat från drygt 50 % till 300 % i början av 2000-talet. Dessa siffror beror på en ökad internationalisering av de olika finansiella finansmarknaderna, när de internationella bankerna etablerade sig runtom i världen.

Lönsamheten var länge väldigt hög, finanssektorn svarade under åren 2000-2007 för 41 % av bolagsvinsterna i USA, medan motsvarande andel var 16 % under 1980-talet och 20-30 % under 1990-talet. Även de europeiska bankernas lönsamhet var hög under åren 2000-2007. (De Vylder 2009, 53).

Den finansiella sektorns andel av BNP ökade kraftigt och finansmarknadernas stora och växande betydelse i moderna ekonomier kan uppfattas både som positivt och negativt. Mestadels dock negativt, eftersom den växande makt som har samlats i den finansiella sektorn har skapat ett beroende av finansbolagens kortsiktighet och oro som inte gynnar en långsiktig utveckling eller politisk demokrati.

I en fungerande ekonomi behövs dock finansmarknader, finanskriser riskerar att utlösa kedjereaktioner och systemkriser och därför känner sig politiker tvingade att hålla sig på god fot med finansvärlden. (De Vylder 2009, 53-54).

2.1.1 Den Amerikanska bolånekrisen

Den största orsaken till den finansiella och ekonomiska kris, som pågått sedan 2008 sägs dock vara kollapsen på den amerikanska bolånemarknaden. Fram till andra halvåret av 2007 gick den amerikanska ekonomin på högvarv. Tillväxten var hög och huspriser och aktiekurser nådde nya rekordnivåer. (De Vylder 2009, 47).

Allt startade i början av 2000-talet, då bankernas regler för utlåning ändrades. Bankerna kunde därefter bevilja lån även till hushåll med svag återbetalningsförmåga. Det gick ut på att låntagarna inte skulle behöva betala så mycket ränta den första tiden, vilket lockade dem till att ta bostadslån. Räntan skulle dock sedan stiga till marknadsnivå och många förstod inte hur höga kostnaderna skulle bli de sista åren. (Finanshistoria 2010) Så länge bostadspriserna steg, fungerade systemet. Alla trodde ju att huspriserna skulle fortsätta öka hela tiden och efter två år kunde lånet omförhandlas eller bostaden säljas. (Finlands Bank, Erkki Liikanen 2009).

Krisen sägs ha startat i och med ett rykte som påstod att investmentbanken *Bear Stearns* investeringar i subprimelån var värdelösa och att bolaget befann sig i ekonomisk kris. Detta ledde givetvis till en reaktion på aktiemarknaden, kursen rasade och aktieinnehavare paniksålde aktierna, vilket ledde till att kursen var rekordlåg.

Investmentbanken *Bear Stearns* affärsidé gick ut på att de köpte upp hundratusentals bolån, paketerade om dessa tillsammans med andra värdepapper. Sedan sålde de vidare dessa nya ”värdepapperspaket” till andra investerare. (Newsmill, Peter Skaldeman 2009). Amerikanska banker har ett klassificeringssystem för kreditrisk; *Primelån* är goda lån med finansiellt stabila kunder, medan subprimelån är dåliga lån med finansiellt osäkra kunder där låninnehavarens återbetalningsförmå-

ga är sämre än önskat. Vid *subprimelån* finns det således en risk för att banken inte får tillbaka sina pengar utan istället får huset som fungerar som säkerhet. På grund av detta paketerades därför subprimelånen om med andra värdepapper och såldes som nya finansiella lösningar. (Newsmill, Peter Skaldeman 2009).

Övriga banker skapade även dessa subprimelån och sålde vidare dem till kommuner, banker och andra institutioner över hela världen. (Finanshistoria 2010) När finanskrisen bröt ut hade fem sjättedelar av alla amerikanska bostadslån omvandlats till olika typer av värdepapper, som ägdes av någon annan än den som ursprungligen hade beviljat lånen. (De Vylder 2009, 75).

Allt detta var möjligt under åren 2005-2006, innan finansmarknaden rasade. Bankerna, bostadsmäklarna och köparna av bostäderna trodde att priserna på bostäderna skulle fortsätta stiga och att fastighetsmarknaden skulle utvecklas. Så länge fastighetspriserna steg var subprimelånen en kortsiktig, lysande investering, men när bostadsmarknaden sedan rasade blev subprimelånen en finansiell katastrof. (Newsmill, Peter Skaldeman 2009).

Fattiga människor hade uppmanats att ta lån mot låg ränta under de tidigare åren. År 2007 började räntorna stiga, priserna på bostäderna sjunka och lånesumman var snart högre än värdet på bostaden. Detta ledde till att många människor inte längre kunde betala för sina huslån och snart fanns det fler hus än köpare på marknaden. Fastighetspriserna rasade och våren 2008 var krisen ett faktum. Bostadsprisfallet låg på cirka 18 % i hela landet och människor övergav sina hem, vilket betydde att bankerna stod som ägare av egendom som inte gick att sälja och samtidigt inte fick tillbaka sina utlånade pengar. (Hjort 2011, 5).

Banksystemet går ut på att bankerna flyttar pengar mellan sig på interbankmarknaden, vilket innebär att alla banker är beroende av ett flytande penningssystem för att kunna fungera. Det som hände när banker och finansinstitut började förlora pengar på subprimelånen, var att det med ens saknades enorma summor för bankerna och hösten 2008 gick det så långt att en del banker inte ville hjälpa varandra, på grund av att risken var för stor för att de inte skulle få tillbaka sina pengar. Ingen ville längre låna ut några pengar, vilket ledde till att interbankmark-

naden föll ihop, och finansinstituten Bear Stearns, Lehman Brothers med flera gick i konkurs eller togs över av andra banker. (Finanshistoria 2010). När investmentbanken *Lehman Brothers* gick i konkurs förvärrades krisen ännu mer, vilket ledde till att bankernas finansiella ställning försvagades ytterligare och dess kapitaltäckning och hela banksystemets stabilitet var i fara. (Finlands Bank, Erkki Liikanen 2009).

Under hösten 2008 tvingade *regeringen Bush* den amerikanska kongressen att finansiera de stora skuldbergen som skapats av de amerikanska bankerna (Finanshistoria 2010) och världens politiker beslöt sig för att ingripa och uppmanade sina centralbanker att erbjuda lån för att rädda bankerna. Ägarna till de drabbade bankerna fick ett tillskott av kapital vilket användes till att utveckla den tidigare lönsamma verksamheten. (Hjort 2011, 5).

2.2 Finanskrisens effekter i Finland

Produktionen av varor och tjänster i Finland minskade rejält i samband med finanskrisen 2008.

Finlands export år 2009 var cirka 44,9 miljarder euro, vilket är 32 % mindre än året tidigare. Även importen minskade år 2009 med 31 % och låg på 43,1 miljarder euro. Överskottet i handelsbalansen låg på knappa 1,8 miljarder euro år 2009, medan det år 2008 hade legat på nästan 3,2 miljarder euro.

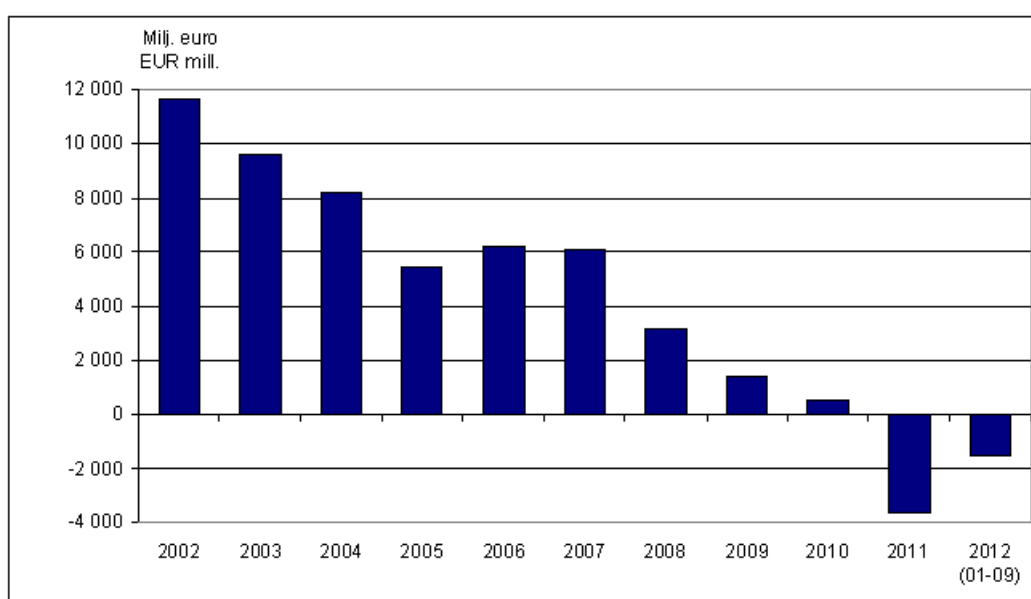
Exporten minskade kraftigt år 2009 i alla viktiga varugrupper, med undantag av läkemedel och fartyg. Värdet av exporten av bilar och telefonapparater samt järn och stål minskade med mera än hälften jämfört med exporten år 2008. Exporten av produkter från den kemiska industrin samt skogsindustrin minskade med en fjärdedel. (Tullstyrelsen 2010).

Ryssland, som är ett av de största exportländerna, blev mindre viktigt, medan andelen av export till Kina blev större. Tyskland och Sverige gick förbi Ryssland i exportländernas storleksordning men behöll sin första plats inom importen.

Inom importen sjönk de viktigaste produktgrupperna med en tredjedel, med undantag importen av bilar som minskade med hälften samt importen av ADB-maskiner som minskade med en femtedel.

Transitotrafiken på landsvägarna minskade år 2009 med mera än hälften jämfört med föregående år. (Tullstyrelsen 2010).

Som vi kan läsa av tabellen nedan så har Finlands handelsbalans ändrat kraftigt de senaste tio åren för att under åren 2011-2012 (01-09) ligga på ett underskott.

Tabell 1. Finlands handelsbalans 2002-2012(1-9)

(Tullstyrelsen, Statistikenheten 2012).

2.3 Inflation

Inflation och deflation är viktiga ekonomiska fenomen som har negativa effekter på samhällsekonomin. (Finlands Bank 2012). Priset på varor och tjänster kan alltid ändras; priset går antingen upp eller så går det ner. Inflation innebär en allmän prisuppgång på varor och tjänster. Resultat blir då att en euro är värd mindre än vad den varit värd tidigare. (Europeiska Centralbanken, Eurosystemet 2012)

Priserna på varor och tjänster styrs av tillgång och efterfrågan. När prisinflationen styrs av tillgång stiger priserna på grund av minskad tillgång. Ifall inflationen styrs av efterfrågan stiger priserna på grund av att efterfrågan ökar. Genomsnittligt sett tenderar priserna att stiga, när efterfrågan ökat, medan priserna sjunker när tiderna är dåliga och efterfrågan inte är lika stor som tidigare. (Europeiska Kommissionen, Ekonomi och finans 2012).

En annan drivkraft för inflation är den mängd pengar som cirkulerar. Det är Europeiska centralbanken som hanterar inflationen i euroområdet genom att påverka lånekostnader och därmed också mängden pengar i ekonomin. Detta innebär att ifall ECB sänker sin styrränta blir det således billigare att låna pengar och penningmängden ökar. (Europeiska Kommissionen, Ekonomi och finans 2012).

Inflation har flera negativa följder. De ekonomiska besluten försvagas och den ekonomiska tillväxten avtar. Inflation ses dessutom ofta som orättvist eftersom människors besparingar minskar i värde. (Finlands Bank 2012).

2.4 Deflation

Deflation är motsatsen till inflation - vid deflation sjunker den allmänna prisnivån medan penningvärdet stiger. Deflation anses dock skadligare än inflation eftersom det innebär att man vid deflation är tvungen att betala tillbaka sina skulder med pengar som är mer värda än de pengar man fick i lån. På grund av detta har deflation ofta lett till skuldkriser och konkurser. (Finlands Bank 2012).

3 FINLANDS BANKVERKSAMHET OCH DESS RISKER

Banker var från början en serviceinrättning med målet att betjäna människors behov av att förvara, växla samt låna pengar. (Hjort 2011, 29). Den första sparbanken grundades i Finland på 1820-talet och den första affärsbanken grundades år 1862. (Kontkanen 2011, 14)

Bankverksamheten har ändrat under årens gång och dess uppgifter har blivit mer mångsidiga. Bankernas grunduppgifter på finansmarknaden är ursprungligen uppdelade i tre delområden. Den första huvuduppgiften är att *omfördela resurser*, vilket innebär att företag eller privatpersoner med överskott av kapital finansierar de företag eller privatpersoner som är i behov av finansiering. Den andra huvuduppgiften är *riskspridning*, vilket innebär att bankerna erbjuder företag och privatpersoner möjlighet att minska, omfördela och sprida risker. Bankernas tredje huvuduppgift är att *upprätthålla en säker, effektiv och fungerande betalningsförmedling*. (Ruuskanen 2009, 6).

Ur ett operativt synsätt kan man även dela in bankernas tre huvuduppgifter i *överföring av betalningar, inlåning och utlåning*. (Ruuskanen 2009, 6). Bankerna lever på att det flyter pengar genom banken och att flödet in är större än flödet ut. (Hjort 2011, 29).

3.1 Risker inom bankverksamhet

Med tiderna har riskerna inom bankverksamhet ökat. De främsta riskerna för bankerna är kreditrisker, likviditetsrisker samt marknadsrisker. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

Kreditrisk avser den risk för förlust som uppstår då bankens avtalspartner inte klarar av sina avtalade förpliktelser, eller när säkerheterna som ställts för lånet inte tryggar fordringarna. Till kreditrisker räknas även *länder- och avvecklingsriskerna*. Länderriskerna är en kreditrisk som hänför sig till utländska fordringar klassificerade enligt länder, medan avvecklingsrisken är den risk för förlust som uppstår

genom fordringar som är föremål för avveckling i avvecklingsprocessen. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

En *likviditetsrisk* kan uppstå när fordringar och skulder har avvikande löptider, eftersom det inom bankverksamhet är vanligt att långfristig utlåning finansieras genom kapitalanskaffning med kortare löptid. Till likviditetsrisk hör även den risk som kan uppstå ifall skulder, eller fordringar, eller både och, är samlade enligt motparter, instrument eller marknadssegment. Likviditetsrisk kan också uppstå på grund av förändringar i kundbeteende, den ekonomiska omvärlden eller marknadslikviditeten. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

Marknadsrisk avser risken för förlust då marknadspriset eller marknadsprisets volatilitet förändras i ofördelaktig riktning. Förändringar i räntor, valutakurser, aktiekurser, kreditmarginaler eller i prisfluktuationer påverkar bankernas resultat. Den väsentligaste marknadsrisken inom bankrörelsen uppstår då en förändring i räntorna påverkar räntenettet. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

3.2 Finlands Bank

”Finlands Bank är Finlands centralbank och landets nationella monetära myndighet samt medlem av Eurosystemet och Europeiska centralbankssystemet (ECBS).”

Eurosystemet, bestående av Europeiska centralbanken och de nationella centralbankerna i euroområdet, förvaltar världens näst största valuta, euron. Euroområdet består av 17 olika länder, varav Finland, och har över 300 miljoner invånare. Som medlem i Eurosystemet är Finlands Bank med och deltar i utformningen och genomförandet av penningpolitiken och fattar de penningpolitiska besluten. (Finlands Bank 2012).

Finlands Bank inledde sina centralbanksuppgifter under andra halvan av 1800-talet, till följd av att Finland hade fått ett eget mynt och affärsbanken blivit inrättat i landet. I bankernas reglemente från år 1875 fastslogs att centralbanken har till uppgift att ”upprätthålla stadga och säkerhet i Finlands penningväsen samt befordra och underlätta penningomsättningen i landet.” Finlands Banks viktigaste upp-

gift var att trygga markens externa värde, vilket banken försökte uppnå genom att reglera penningmängden och räntenivån och även markens värde gentemot andra valutor. Banken hade även som uppgift att främja ett stabilt finansiellt system och en säker och effektiv kontantförsörjning.

Idag agerar Finlands Bank inte enbart nationellt, utan som en del av Eurosystemet. (Finlands Bank 2012).

Huvudmålet för Eurosystemet och för Finlands Bank är prisstabilitet. *Prisstabilitet* innebär en måttlig ökning av konsumentpriserna och skapar förutsättningar för ekonomiskt välstånd. Prisstabilitet innebär även stabila priser i hela euroområdet. För att uppnå detta mål medverkar Finlands Bank till att utforma, besluta om och kommunicera Eurosystemets penningpolitik. Banken genomför de penningpolitiska transaktionerna i Finland och stöds av en omfattande forskningsverksamhet i sina uppgifter.

Finlands Bank har idag fyra kärnfunktioner; penningpolitik och forskning, finanstillsyn, bankrörelse (operativ verksamhet) och kontantförsörjning. (Finlands Bank 2012)

3.2.1 Penningpolitik och forskning:

Alla beslut fattas centraliserat i ECB-rådet men genomförs sedan decentraliserat av de nationella centralbankerna. Chefdirektören på Finlands Bank är som medlem av ECB-rådet en av dem som beslutar om räntorna för euroområdet och därmed också för Finland.

Effekterna av den gemensamma penningpolitiken på Finlands ekonomi analyseras av Finlands Bank och utifrån analysen tar banken ställning till den nationella ekonomiska politiken.

Även forskning är en viktig del av Finlands Banks verksamhet. Forskning av internationellt hög standard skapar grunden för bankens inflytande i Eurosystemet. Forskningen är i huvudsak inriktad på penningpolitiska modeller, den finansiella

tjänstesektorns framtid och transitionsekonomier (Ryssland och Kina). (Finlands Bank 2012).

3.2.2 Finanstillsyn

Finlands Bank svarar för övervakningen och makrotillsynen av det finansiella systemet genom Finansinspektionen, som administrativt ligger vid Finlands Bank, men har självständig verksamhet. Mera om Finansinspektionen följer senare.

Genom sin stabilitetsanalys och krishanteringsberedskap bidrar banken till en stabil och effektiv finansmarknad. Krishanteringsberedskapen baserar sig på aktuell lägesinformation om banksystemet, finansmarknaden och infrastrukturens funktionssätt. Finlands Bank bidrar även vid behov med nödkrediter till bankerna. (Finlands Bank 2012).

3.2.3 Operativ verksamhet

”Finlands Bank är bankernas bank”. Eurosystemets penningpolitik i Finland genomförs av Finlands Bank genom penningpolitiska transaktioner med finländska motparter, främst banker.

Den operativa verksamheten består av att banken säkrar likviditeten för det finansiella systemet i Finland och förmedlar betalningar mellan bankerna. Den omfattar även en räntabel och säker förvaltning av bankens egna finansiella tillgångar, t.ex. valutareserven samt bankens andel av ECB:s valutareserv. (Finlands Bank 2012).

3.2.4 Kontantförsörjning

Finlands Bank svarar för kontantförsörjningen i Finland. De arbetar för att höja kvaliteten, effektiviteten och säkerheten i systemet. De ger ut nya eurosedlar och euromynt och har även till uppgift att sörja för de utelöpande sedlarnas och myntens äkthet och kvalitet samt dra in falska eller trasiga sedlar. (Finlands Bank 2012).

3.2.5 Prisstabilitet

”Eurosysteemets viktigaste bidrag till att uppnå ett gynnsamt ekonomiskt klimat och en hög sysselsättningsnivå är att, genom penningpolitiken, se till att priserna är stabila.” (Finlands Bank 2012).

Som nämndes tidigare, avser prisstabilitet en ekonomisk utveckling utan någon nämnvärd inflation eller deflation. Det innebär att priserna varken stiger eller sjunker i betydande grad, utan håller sig stabila över en viss tidsperiod, med en årlig ökning på under 2 % i det harmoniserade konsumentprisindexet för euroområdet. Prisstabilitet bör upprätthållas på medellång sikt och inflationstakten bör ligga nära 2 %.

Eurosystemet ansvarar för prisstabiliteten i euroområdet. För att upprätthålla prisstabilitet bedriver Eurosysteemet penningpolitik, vilket innefattar alla de åtgärder som samhället vidtar för att påverka penningssystemets struktur och funktion. Centralbankerna genomför penningpolitiken genom att reglera mängden pengar i omlopp, marknadsräntorna samt växelkurserna.

Penningpolitiken påverkar ekonomin på flera sätt. De penningpolitiska operationerna som genomförs påverkar likviditeten inom banksystemet, marknadsräntorna och växelkurserna, medan prisbildningen på finansmarknaden påverkar bankernas inlånings- och utlåningsräntor samt de långa marknadsräntorna. Penningpolitiken har även indirekta effekter på tillgångspriserna, penningmängden och utlåningsvolymen, inflationsförväntningarna, inflationen samt den makroekonomiska utvecklingen. (Finlands Bank 2012).

3.3 Finansinspektionen

Finansinspektionen är en myndighet som ansvarar för finans- och försäkringstillsynen i Finland.

Under Finansinspektionens tillsyn står följande företag:

- Banker
- Försäkrings-, liv- och återförsäkringsbolag
- Arbetspensionsförsäkringsbolag
- Pensionsstiftelser
- Pensions-, sjuk- och övriga försäkringskassor
- Försäkringsföreningar
- Arbetslöshetskassor
- Försäkringsförmedlare
- Övriga aktörer i försäkringsbranschen, bl.a. Kommunernas pensionsförsäkring och Kyrkans centralfond
- Värdepappersföretag
- Fondbolag
- Värdepapperscentralen
- Börsen
- Betalningsinstitut

Tillsynsobjekten har alltid det första ansvaret för sin verksamhet. Myndighetstillsynen ska för sin del säkerställa att företagen har en kompetens ledning och tillräckliga riskhanteringssystem och att deras affärsprinciper och affärspraxis är etiskt och yrkesmässigt högt utvecklat.

Finansinspektionen finansieras till 95 % av företagen under tillsyn samt till resterande 5 % av Finlands Bank. (Finansinspektionen 2012).

3.3.1 Finansinspektionens uppgifter

Finansinspektionens verksamhet grundar sig i att tillsynsobjekten skall bedriva en stabil verksamhet, vilket är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet. Till dess uppgifter hör även att se till att de försäkrade förmånerna tryggas, det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls samt att främja ett gott uppförande på finansmarknaden och försäkra sig om allmänhetens kännetecken om finansmarknaden. (Finansinspektionen 2012).

Finansinspektionens mission är att främja den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder, investerare och de försäkrade. Deras vision är att vara en dynamisk och ansedd tillsynsmyndighet som deltar i skapandet av en högklassisk europeiskt tillsyns kultur.

Finansinspektionen övervakar de finansiella aktörernas riskhantering och verksamhetsförutsättningar, uppförandet i kundrelationer och på marknaden samt kvaliteten på kund- och investerarinformation. (Finansinspektionen 2012).

3.3.2 Tillsyn

Finansinspektionen har fyra olika tillsynen:

Stabilitetstillsyn: Finansinspektionen bedömer de viktigaste tillsynsobjektens risktagande och riskhanteringsförmåga genom samlade bedömningar samt övervakar att kapitaltäckningen inte understiger den lagstadgade nivån. Eftersom tillsynsobjektens verksamhet på finansmarknaden innebär risktagande, krävs det att risktagandet är kontrollerat och inte överstiger tillsynsobjektens riskhanteringsförmåga, för att bevara stabilitet på marknaden. (Finansinspektionen 2012).

Risktillsyn: Som nämndes tidigare hör det till Finansinspektionens tillsynsuppgifter att övervaka och kontrollera så att företagen inte tar så stora risker att kapitaltäckningen allvarligt äventyras. Risktagandet bör analyseras och kapitaltäckningen (risktagningsförmåga) mätas. Kvantitativa, vilka är mätbara risker (t.ex. kredit- och marknadsrisker) bevakas via den regelbundna rapporteringen samt företagets egna riskrapporter. Kvalitativa (t.ex. operativa risker och företagsstyrning) risker bevakas genom inspektioner, riskhanteringssystemen, internkontrollen och kvaliteten i operativa system och processer. Risker till följd av omvärldsförändringar och vilka effekter detta har på den finansiella stabiliteten, följer och analyserar Finansinspektionen i samarbete med Finlands Bank.

Tillsynsföretagens risktagande bör avpassas efter företagets risktagningsförmåga, i vilket det egna kapitalet ingår som ett mått på kapitaltäckningen. Ett företags riskhanteringsförmåga baserar sig på hur mycket kapital företaget har allokerat för att täcka såväl förutsedda som oförutsedda förluster, ju bättre ett företag hanterar

sina risker – desto högre är dess riskhanteringsförmåga. (Finansinspektionen 2012).

Marknadstillsyn: Marknadstillsynen är framförallt inriktad på att upprätthålla förtroendet för marknaden. Till marknadstillsynen hör bland annat tillsyn av finansiell rapportering, tillsyn av noterade bolags informationsskyldighet, insiderbevakning, tillsyn av värdepappershandeln och övervakning av sparprodukter och spartjänster. (Finansinspektionen 2012).

Tillsyn av marknadsuppförande: Att övervaka tjänsteleverantörernas uppförande både i kundrelationer och inbördes kontakter är en av Finansinspektionens viktigaste uppgifter. Kunden bör kunna lita på att tjänsteleverantörerna följer god sed i sin marknadsföring, sina avtalsvillkor och sin övriga kundverksamhet. (Finansinspektionen 2012).

Finansinspektionens tillsynsbefogenheter är bland annat rätt att utföra inspektioner hos företaget under tillsyn eller andra finansmarknadsaktörer, rätt att få de handlingar och annan dokumentation som behövs för tillsynen, rätt att sammankalla auktoriserade tillsynsobjekts besluts- och förvaltningsorgan och rätt att närvara vid mötena. Alla tillsynsbefogenheter finns fastställda i lagen om Finansinspektionen. (Finansinspektionen 2012).

3.3.3 Rapportering

Tillsynsobjekten lämnar regelbundet in rapporter till Finansinspektionen, med vilka finansinspektionen bevakar tillsynsobjektens ekonomiska ställning och risker samt analyserar deras lönsamhet, kapitaltäckning och verksamhetsvolym. (Finansinspektionen 2012).

Uppgifterna som finländska kreditinstitut ska rapportera till Finansinspektionen rapporteras i fyra olika former:

1. *Rapportering med rapporteringsprogram*
  - Rapportering av boksluts- och bokföringsuppgifter - kvartalsvis
  - Rapportering av stora exponeringar - kvartalsvis

- Ränterisker - kvartalsvis
- Rapportering av oreglerade och icke räntebärande fordringar, kvartalsvis
- Finansieringsrisker - kvartalsvis
- XBRL-rapportering: Rapportering av kapitalbas och kapitalkrav för kreditrisker, motpartsrisker, marknadsrisker och operativa risker - kvartalsvis
- Rapportering av de största motparterna - kvartalsvis
- Lokalbankernas interna kapitalutvärdering - halvårsvis
- Rapportering av ett finans- och försäkringskonglomerats kapitaltäckning - kvartalsvis
- Rapportering av hypoteksbanksverksamhet - kvartalsvis

2. *Rapportering via TYVI-operatör*

- Transaktionsrapportering gällande handel med finansiella instrument - utan dröjsmål eller senaste följande bankdag

3. *Rapportering med forbundna blanketter eller filer*

- Rapportering av uppgifter för lämplighetsprövning - omedelbart efter utnämnings beslut eller vid förändring i uppgifter
- Rapportering av misstänkta transaktioner till Finansinspektionen - utan dröjsmål
- Rapportering av personer inom ledning och förvaltning - årligen per 31.5
- Rapportering av kreditinstitutens och deras konsolideringsgrupper aktie- och fastighetsinnehav - årligen per 31.12
- Rapportering av företag som hör till konsolideringsgruppen och koncernen - kvartalsvis

4. *Rapportering i valfri form*

- Rapportering av interna transaktioner - kvartalsvis
- Inlämning av bokslutshandlingar - årligen

Rapporteringar av exponeringar mot närstående - årsvis över ställningen den 31 december. (Finansinspektionen 2012).

4 RÄNTA

Ränta innebär den avgift eller det belopp man antingen betalar på sitt lån eller får på sitt sparade kapital. (Hjort 2011, 30-31). Ränta bekostas av den som lånar pengar och erhålls av den som lånar ut pengar. Begreppet ränta betyder alltså avkastning på kapital eller priset på kredit.

När man placerar pengar i banken, lånar man pengar till banken, vilket innebär att banker i betalning ger en bestämd ersättning för att man valt just den banken, vilket kallas ränta. Räntevillkoren samt villkoren för hur räntan ändras, bestäms i förväg och skiljer sig från bank till bank och beror på, vilket slags konto du sparar dina pengar på samt hur stort beloppet är. För en låntagare däremot är ränta en kostnad. Hur hög kostnaden är, beror på ifall låntagaren väljer fast eller rörlig ränta och skiljer sig även här beroende på bank.

Räntesatsen är räntans förhållande till lånat belopp och tid och anges för det mesta som ett procentbelopp per betalningsperiod eller per år. Banker och låneinstitut tjänar pengar på skillnaden mellan inlåningsränta och utlåningsränta, vilket innebär att bankerna lånar in till en lägre ränta och lånar ut till en högre ränta. (Economic Sverige Ab 2012)

Räntan beräknas genom att en räntesats (%) multipliceras med det aktuella beloppet. Räntans funktion är att ge finansiärer utdelning på insatt kapital och att täcka bankernas verksamhet. (Hjort 2011, 30-31).

4.1 Varför ränta?

Ränta gör folk benägna att spara pengar istället för att slösa och kan ses som ersättning för att man inte har möjligheten att själv konsumera de pengar man har lånat ut till någon. Den blir även en ersättning för risken man tar då man väntar på att få tillbaka pengarna i framtiden.

Ränta behövs för att kompensera för oundviklig inflation och är ett medel för att kunna styra konjunkturer. Ränta är även bankernas huvudsakliga inkomstkälla, vilken betalar deras verksamhet samt ger utdelning till ägarna. (Hjort 2011, 31).

4.2 Euribor

Den största delen av lånen som tas idag binds till en rörlig euriborränta. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

Euribor, Euro Interbank Offered Rate, är referensräntan för euroområdet penningmarknader. Euriborräntorna baseras på utlåningsräntorna bankerna emellan på de internationella penningmarknaderna. Den uträknas dagligen klockan 12.00 finsk tid för 1, 2 och 3 veckor samt 1-12 månaders tidsperioder. Euribor-panelen består av 49 banker, med Nordea som den enda finländska banken. Euriborräntorna uträknas på basis av de noteringar som görs i de banker som sitter med i panelen.

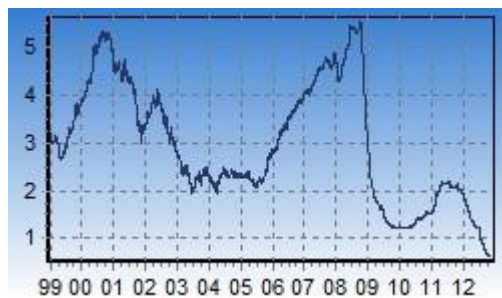
Euriborräntorna noterades första gången den 30.12.1998 med valuteringsdagen 4.1.1999. (Nordea 2012).

I tabellen på nästa sida ser vi utvecklingen av euribor från år 2009 fram till år 2013. År 2008 fram till 2009 steg Euribor till över 4 % på grund av finanskrisen och låg i början av 2009 på över 3 %. (HBL 2012). Sedan dess har den sjunkit stadigt. För att i början av 2012 ligga på nästan 2 % har Euribor 12 månader sjunkit till runt 0,5 % i dagens läge, vilket vi ser av diagrammen som följer.

	01-02-2013	01-02-2012	01-03-2011	01-04-2010	01-02-2009
<u>Euribor - 1 week</u>	0.080%	0.652%	0.590%	0.369%	2.357%
<u>Euribor - 2 weeks</u>	0.088%	0.738%	0.641%	0.393%	2.429%
<u>Euribor - 3 weeks</u>	0.095%	0.845%	0.699%	0.413%	2.481%
<u>Euribor - 1 month</u>	0.109%	1.005%	0.774%	0.453%	2.570%
<u>Euribor - 2 months</u>	0.150%	1.165%	0.876%	0.553%	2.754%
<u>Euribor - 3 months</u>	0.188%	1.343%	1.001%	0.700%	2.859%
<u>Euribor - 4 months</u>	0.229%	1.425%	1.057%	0.793%	2.893%
<u>Euribor - 5 months</u>	0.277%	1.507%	1.137%	0.886%	2.908%
<u>Euribor - 6 months</u>	0.319%	1.606%	1.224%	0.996%	2.945%
<u>Euribor - 7 months</u>	0.360%	1.667%	1.274%	1.036%	2.962%
<u>Euribor - 8 months</u>	0.399%	1.727%	1.320%	1.079%	2.976%
<u>Euribor - 9 months</u>	0.433%	1.782%	1.369%	1.129%	2.991%
<u>Euribor - 10 months</u>	0.472%	1.833%	1.413%	1.170%	3.002%
<u>Euribor - 11 months</u>	0.509%	1.885%	1.458%	1.209%	3.013%
<u>Euribor - 12 months</u>	0.543%	1.937%	1.504%	1.251%	3.025%

Tabell 2. Utvecklingen av euriborräntorna åren 2009-2013.

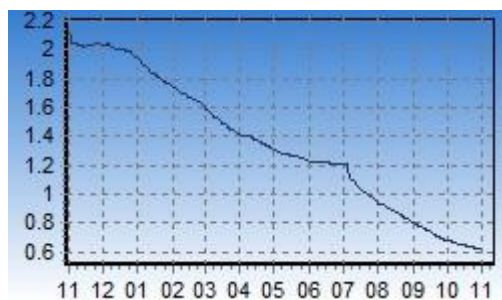
(Euribor-rates 2012).

Figur 1. Euribor 12 åren 1999-2012

(Euribor-rates 2012).

Som vi ser av figuren ovan var euribor 12 månader rekordhög år 2008-2009 innan den började sjunka år 2009.

Figur 2. Euribor 12, utveckling år 2012

(Euribor-rates 2012).

I figuren ovan ser vi att 12 månaders Euribor har sjunkit i rekordfart under 2012 och ligger idag under 1 %, vilket är första gången någonsin. (HBL 2012).

4.3 Fastränta och primeränta

Räntorna är exceptionellt låga för tillfället, men under kommande år kan dock situationen förändras och marknadsräntan som nu verkar fördelaktig kanske inte då längre är ett ekonomiskt bra alternativ. En *fast ränta* är en ränta som hålls på samma räntenivå under en förutbestämd tid. Med en fast ränta finns det många fördelar; man vet under hela perioden med fast ränta på förhand vilka kostnaderna för ens lån är, man kan välja fast ränta till både nya och gamla bolån och ifall man inte gör några ändringar i lånet så föranleder perioder med fast ränta inte några

extra kostnader. Man kan även om man vill dela upp lånet i två delar och betala fast ränta på den ena delen och rörlig ränta på den andra.

En fastränteperiod kan vara exempelvis tre eller fem år, under vilken totalräntan på lånet inte ändras. Efter perioden med fast ränta är slut så ändras räntan på lånet på avtalat sätt till rörlig ränta, om man inte avtalar om en ny period med fast ränta. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

Bankernas egna primeräntor tar jag upp i kapitlen om respektive bank.

4.4 Övriga räntor

Här under tar jag upp en del övriga räntor som används inom EU.

Eonia

Eonia, Euro OverNight Index Average, är den vägda genomsnittsräntan för ”lån över natten” mellan bankerna i euroområdet. Eonia beräknas enbart för 360 räntedagar och det är Europeiska bankförbundet FBE (European Banking Federation) och den brittiska finansmarknadsföreningen ACI (Financial Markets Association) som ansvarar för beräkningsprinciperna och publiceringen av Eonia och Euribor. (Finlands Bank 2012).

Eurepo

Eurepo är en ränta till vilken förstklassiga banker är villiga att ge varandra lån i euro mot säkerhet enbart i form av statsobligationer och statsskuldförbindelser utgivna av euroländer. Den beräknas på liknande sätt som Euribor men är en ränta för marknaden för kontrakt med säkerhet (repomarknaden), medan Euribor är en ränta för marknaden för kontrakt utan säkerhet. (Finlands Bank 2012).

Grundränta

Grundräntan fastställs av Finansministeriet i juni och december varje år. Den beräknas som genomsnittet av 12 månaders euribor (publicerade under de tre kalendermånaderna före fastställandet av grundräntan) och avrundas till närmaste fjärdedels procentenhet. (Finlands Bank 2012).

Referensränta

Referensräntan fastställs av den ränta som Europeiska centralbanken har tillämpat vid den sista huvudsakliga refinansieringstransaktionen¹, före den första kalenderdagen i varje halvårsperiod. Den tillämpas sedan under de följande sex månaderna. (Finlands Bank 2012).

Styrränta

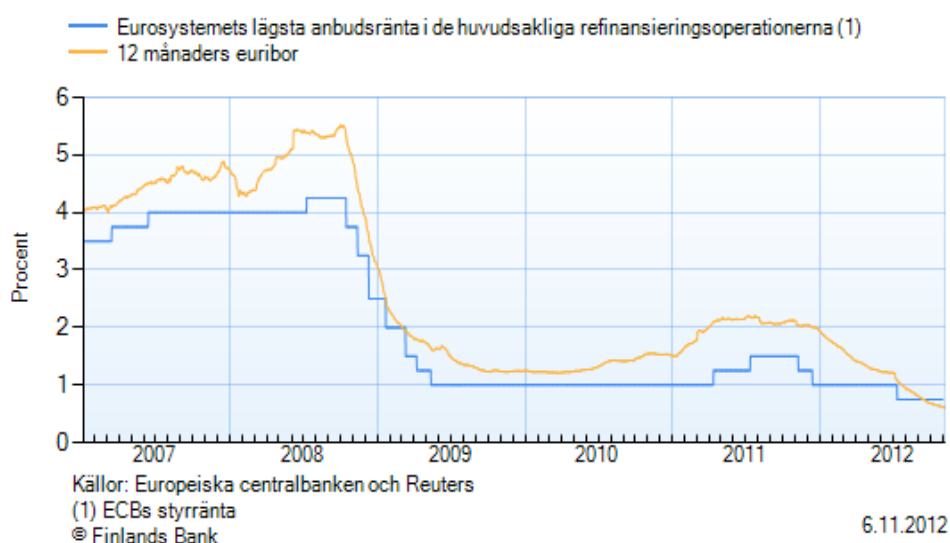
Huvudsakliga refinansieringstransaktionerna är det viktigaste styrinstrumentet och genom räntan på dessa sänder systemet signaler om penningpolitikens inriktning. Refinansieringstransaktioner genomförs som anbudsförfaranden med rörlig ränta enligt ett förfarande med multipel ränta. Den undre gräns för ränteanbuderna som ECB-rådet sätter, en s.k. lägst anbudsränta – vilken är styrräntan, anger riktningen för penningpolitiken. Förändringar i styrräntan påverkar direkt de korta marknadsräntorna. (Finlands Bank 2012).

I figuren på nästa sida ser vi utvecklingen av Europeiska centralbankens styrränta i jämförelse med Euribor 12 månader med start från år 2007 tills idag. Som kan läsas av figuren så följer euriborräntan den europeiska centralbankens styrränta.

---

¹ Refinansieringstransaktion; regelbundna öppna marknadsoperationer som utförs av Eurosystemet för att förse banksektorn med likviditet. De utförs i form av auktioner en gång per vecka där bankerna kan lämna bud på likviditet. (Europeiska Centralbanken 2009)

Europeiska centralbankens styrränta och 12 månaders euribor

n

Figur 3. Europeiska centralbankens styrränta och 12 månaders euribor

(Finlands Bank 2012).

4.5 Bankernas egna marginaler

När man tar ett lån som binds till en rörlig eller fast ränta, sätter banken alltid på en egen marginal som de själva bestämmer. Med denna marginal täcker banken bland annat sina rörelsekostnader och den risk som beviljandet av en kredit medför. Vid lån med säkerhet, till exempel bolån, är marginalen kundspecifik och beror bland annat på vilka säkerheter som ställs för krediten, kredittagarens betalningsförmåga samt vilket slags kundförhållande banken och kunden har. Krediter utan säkerheter har däremot alltid samma marginal.

När man således lånar in pengar till banker, minskas alltid räntan med bankens marginal. (OP-Pohjola-gruppen 2012)

5 EMPIRI

Den empiriska delen i mitt lärdomsprov består till huvudsak utav kvalitativa intervjuer med personer från de tre bankerna OP-Pohjola, Aktia och Nordea. Jag vill genom intervjuerna få en klarare bild av hur bankernas faktiskt påverkas och hur de hanterar dagens låga räntenivå.

Jag har även gjort en jämförelse mellan de tre bankernas räntenetton i en femårsöversikt samt jämfört bankernas nuvarande serviceavgifter som stöd till intervjuöversikten.

5.1 Val av metod

Det finns två grundläggande undersökningsmetoder att använda sig av i marknadsundersökningar, en *kvantitativ* metod eller en *kvalitativ* metod. Statiskt material och siffror är exempel på kvantitativ data, medan intervjusamtal och observationsanteckningar är exempel på kvalitativ data. Det som skiljer de två metoderna åt är framför allt olika tillvägagångssätt att ta fram och analysera data samt vilken roll forskaren har i detta arbete. En kvantitativ analys är en beräkning; en mängd av ett fenomen, till exempel antal, vikt, längd, ålder eller summa, medan kvalitativ data inte mäts, utan kan gälla sådant som en händelse, ett yttrande, en bild, smak eller beröring. Kvalitativa metoder är ett övergripande begrepp för alla typer av metoder som bygger på intervjuer, observationer eller analys av texter genom att läsa eller se på bilder. (Ahrne, Svensson 2011)

Jag har valt att använda mig av en kvalitativ metod i empiridelen. Jag har gjort tre kvalitativa intervjuer med personer från Aktia, OP-Pohjola och Nordea. Empirin startar med en beskrivning av vardera bankgruppen.

5.2 OP-Pohjola

”OP-Pohjolas grunduppgift är att främja ägarkundernas, kundernas och omvärldens bestående ekonomiska framgång, trygghet och välfärd. OP-Pohjolas mål är att vara den ledande och mest framgångsrika finansgruppen i Finland.”

OP-Pohjola-gruppen är Finlands största finansgrupp. Deras affärsrörelse är indelad i tre områden vilka är bankrörelse, försäkringstjänster och livförsäkring. OP-Pohjola-gruppen består av cirka 200 självständiga andelsbanker och deras centralinstitut OP-Pohjola anl är ett andelslag, vars medlemmar är inlåningsbankerna samt andra kreditinstitut som hör till sammanslutningen. Gruppen består också av dotterbolag samt övriga närstående företag.

OP-Pohjolas tre värden är människonärhet, ansvarskänsla samt framgång tillsammans. (OP-Pohjola-gruppen 2012)

OP-Pohjola-gruppens affärsområden består av bank- och placeringstjänster, livförsäkring samt skadeförsäkring. Bankrörelsen är den största rörelsegrenen, där finns produkter och tjänster såväl för skötsel av ekonomin som för köp av bostad och för placeringar. För företagen erbjuder OP-Pohjola tjänster för finansiering, kassahantering och betalningsrörelse.

OP-Pohjolas marknadsposition inom bank- och placeringstjänster är stark inom nästan alla delar av verksamheten, men starkast inom finansieringen och inlåningen. De mest krävande tillväxtmålen har kapitalförvaltningen, konsument-, företags och samfundsfinansieringen samt betalningsrörelsen. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

5.2.1 OP-Pohjola anl

OP-Pohjola anl är som tidigare nämnts, centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker. Det fungerar som en strategisk ägarsammanslutning för gruppen och dess grunduppgift är att skapa förutsättningar för OP-Pohjola-gruppens enhetlighet och framgång.

Dess uppgift är att övervaka och styra gruppens affärsrörelse i enlighet med en överenskommen strategi, men även samla information om ändringar inom branschen och marknaden samt ansvara för gruppens företagsprofil, anseende och varumärke. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

OP-Pohjola anl har sju dotterbolag, vilka är:

1. Pohjola Bank Abp, vilken är en finanskoncern som erbjuder kunderna bank-, kapitalförvaltnings- och skadeförsäkringstjänster
2. OP-Tjänster, vilka producerar, utvecklar och administrerar tjänster som företag inom OP-Pohjola-gruppen behöver
3. Helsingfors OP Bank Abp, vilken bedriver detaljistbanksrörelse inom huvudstadsregionen
4. OP-Livförsäkrings Ab, vilka centraliserat sköter OP-Pohjola-gruppens liv- och pensionsförsäkringar
5. OP-Fondbolaget Ab, vilka förvaltar OP-Pohjola-gruppens placeringsfonder
6. OP-Bostadslånebanken Abp, vilka beviljar via andelsbankerna långfristiga bolån mot betryggande säkerheter
7. OP-Kotipankki Oyj, vilka tillhandahåller konsumentfinansieringstjänster utan säkerhet för andelsbankernas privatkunder

(OP-Pohjola-gruppen 2012).

5.2.2 Andelsbankerna

Andelsbankerna består av över 200 stycken självständiga, lokala depositionsbanker vilka utövar detaljistbanksrörelse. Deras verksamhetsområde täcker hela Finland och är det mest omfattande kontorsnätet av alla bankgrupper i Finland. I huvudstadsregionen bedrivs motsvarande detaljistbanksrörelse av Helsingfors OP Bank Abp, som är ett av dotterbolagen till OP-Pohjola anl.

Andelsbankerna är *andelslag*, där grundvärdena för beslutsfattandet följer principen en medlem – en röst. Kunderna blir ägarkunder genom att betala en medlemsinsats på 100 euro. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

5.2.3 Pohjola

Pohjola är OP-Pohjola anl:s viktigaste dotterbolag och fungerar som OP-Pohjola-gruppens centralbank, svarar för gruppens likviditet samt sköter gruppens interna-

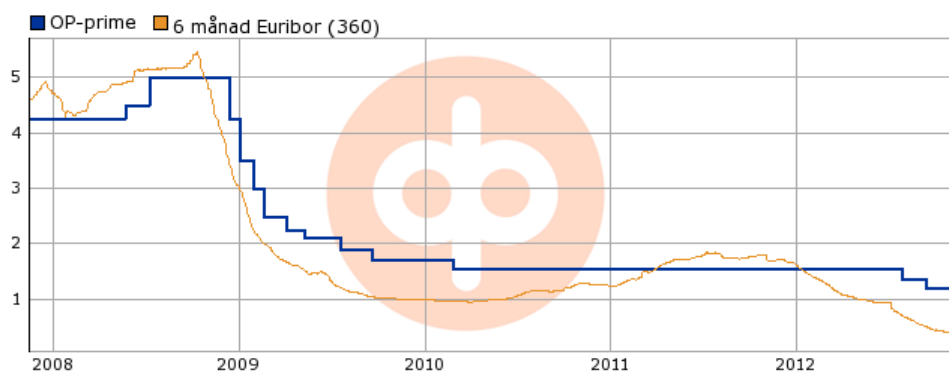
tionella affärsrörelse. Pohjola är en börsnoterad finanskoncern som erbjuder sina kunder bank-, skadeförsäkrings- och kapitalförvaltningstjänster.

Pohjola Försäkring Ab är ett dotterbolag till Pohjola Bank Abp som idkar skadeförsäkringsrörelse i Finland åt både privatkunder samt företags- och samfundskunder. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

5.2.4 OP-prime

Andelsbankens kunder kan välja antingen en fast ränta eller en rörlig ränta för sina lån, de vanligaste rörliga räntorna är OP-prime och euribor.

OP-prime är andelsbankernas egen referensränta. Den stiger och sjunker moderat i takt med den allmänna ränteutvecklingen. Tidpunkterna eller intervallerna för ändringar av OP-prime är inte bestämda på förhand och ändringar meddelas bland annat i medierna och på OP-nättjänsten minst två veckor innan den nya räntan träder i kraft. I figuren under ser vi utvecklingen av OP-prime i jämförelse med Euribor 6 månader de senaste fem åren. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

Figur 4. Översikt av OP-prime och Euribor 6 de senaste fem åren

OP-prime räntan ligger sedan den 6.11.2012 på 1,00 %. (OP-Pohjola-gruppen 2012).

5.3 Aktia

Från att ha varit en sammanslagning av lokala sparbanker, har Aktia utvecklats till den näst största finskägda finansgruppen i landet.

Aktia Sparbank uppstod för cirka 20 år sedan när Helsingfors Sparbank och flera av kustområdets sparbanker fusionerade. Hösten 2008 ändrades bankens namn till Aktia Bank abp och koncernens moderbolag döptes till Aktia abp.

Aktiakoncernen har cirka 350 000 kunder vilka betjänas i cirka 70 stycken egna bankkontor. Aktia ägs av finländska Aktia - och sparbanksstiftelser, institutioner och privatpersoner. (Aktia abp 2012).

Koncernen erbjuder kompletta bank-, försäkrings- och fastighetsförmedlingstjänster till både privat- och företagskunder. Aktiakoncernen verkar på den finländska kusten, i huvudstadsregionen och tillväxtcentra i inlandet. (Aktia abp 2012).

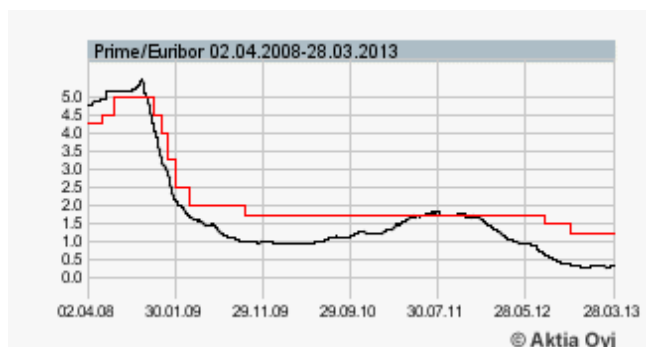
5.3.1 Aktia Fastighetsförmedling

Aktia Fastighetsförmedling är en del av Aktia-koncernen och är verksamma i anslutning till bankkontoren, vilket innebär att förutom bostadsförmedling innefattas även finansierings- och placeringstjänster, förmögenhetsförvaltning och försäkringar på samma ställe. (Aktia abp 2012).

5.3.2 Aktia Prime

Aktia Prime är Aktias egen referensränta och det är banken som beslutar om ändringar i den. Förändringarna i primeräntan baserar sig främst på den förväntade utvecklingen för marknadsräntor och inflation, samt allmänna ekonomiska utsikter. I figuren på nästa sida ser vi utvecklingen av Aktia Prime i jämförelse till Euribor 6 månader de senaste fem åren. (Aktia abp 2012).

Aktia Prime

Figur 5. Översikt av Aktia Prime och Euribor 6 de senaste fem åren

Aktia Prime räntan ligger sedan den 1.11.2012 på 1,25 %. (Aktia abp 2013).

5.4 Nordea

Nordea är den största finanskoncernen i norra Europa, Norden och Östersjöregionen samt Nordens största liv- och pensionsbolag.

Nordea har den största kundbasen bland alla finanskoncerner i Norden, med cirka 11 miljoner kunder på nio hemmamarknader. De har även det största distributionsnätet med 1400 kontor i Norden och Östersjöregionen.

Nordea är en av väldigt få europeiska banker med kreditbetyget AA-, och ett av Nordens största bolag med ett börsvärde på cirka 36 miljarder euro. (Nordea 2012).

Nordeas släkträd omfattar cirka 300 banker som grundats från 1820-talet och framåt. Genom sammanslagningar minskade antalet på 1970-talet till 80 banker och på 1980-talet till 30 banker. På 1990-talet fanns endast fyra stora banker kvar, Nordbanken i Sverige, Merita Bank i Finland, Unibank i Danmark och Christiania Bank og Kreditkasse i Norge, vilka bildade den nya bankkoncernen Nordea. Dessa fyra banker gick samman och sedan december 2001 har all verksamhet bedrivits under varumärket Nordea. Några år senare var Nordeas verksamhet i Estland, Lettland, Litauen, Polen och Ryssland även så omfattande att den räknades som en viktig bank också i dessa länder. (Nordea 2012).

Nordea har tre huvudsakliga affärsområden:

1. Retail Banking – bankverksamhet i Norden, Baltikum och Polen, vilket svarar för 55 % av koncernens intäkter.
2. Wholesale Banking – tjänster och finansiella lösningar till stora företagskunder och institutioner.
3. Wealth Management – fondförvaltning och rådgivning, där Private banking, kapitalförvaltning samt liv och fondförvaltning ingår. Svarar för 13 % av intäkterna. (Nordea 2012).

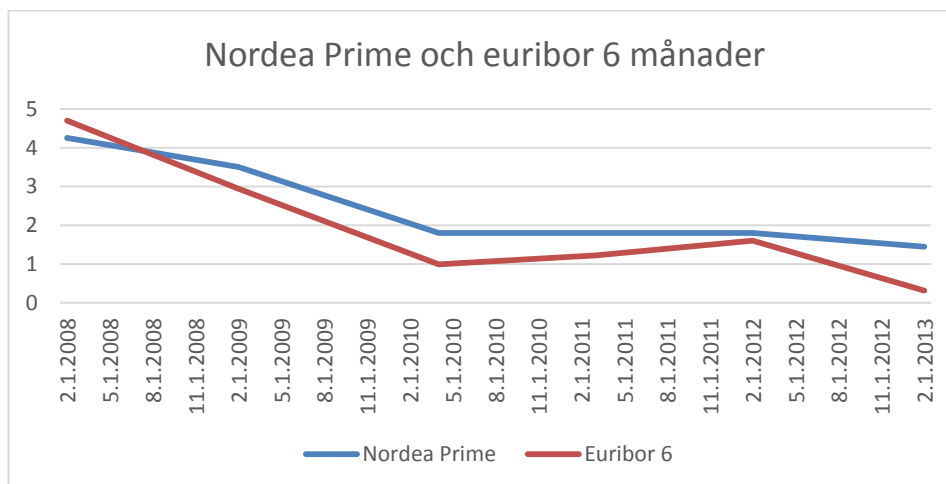
5.4.1 Nordea Livförsäkring

Nordea Livförsäkring Finland Ab erbjuder moderna och räntabla spar- och placeringsalternativ utgående från att samma princip gäller för liv-, pensions- och fondförsäkringar som för vanligt sparande och placering – dvs. god ekonomisk planering för en tryggare framtid. (Nordea 2012).

5.4.2 Nordea Prime

Nordea Prime är främst avsedd som referensränta för privatkundernas långfristiga lån, som t.ex. bostadslån samt långfristiga depositioner. Den följer marknadsräntorna i lugn takt, men erbjuder en stabilare ränteutveckling än marknadsräntorna. Räntenivån fastställs av Nordeas styrelse.

Ändringar av primeräntan meddelas på tidningarnas räntesidor minst 14 dagar innan ändringen träder i kraft. I figuren på nästa sida ser vi utvecklingen av *Nordea Prime* i jämförelse till Euribor 6 månader de senaste fem åren. (Nordea 2013).

Figur 6. Översikt av Nordea Prime och Euribor 6 de senaste sex åren.

(Euriborrates 2013 samt Nordea 2013)

Nordea Prime räntan ligger sedan den 2.1.2013 på 1,45 %. (Nordea 2013).

5.5 Bankernas räntenetto samt rörelseresultat i en femårsöversikt

Alla tre personer jag intervjuade vid Aktia, OP-Pohjola och Nordea påpekade vikten av räntenettet. Här nedan har jag gjort en femårsöversikt över räntenettet samt rörelseresultatet (före skatt) för respektive bank.

Milj. Euro

	2008	2009	2010	2011	2012
OP-Pohjola-gruppen					
Räntenetto	1 189 €	1 070 €	917,0 €	1 030 €	1 003 €
Rörelseresultat	372 €	464 €	575,0 €	525 €	601 €
Aktia					
Räntenetto	1 009 €	1 521 €	1 492 €	1 286 €	1 173 €
Rörelseresultat	66 €	55 €	77 €	44 €	56 €
Nordea					
Räntenetto	5 093 €	5 281 €	5 159 €	5 456 €	5 752 €
Rörelseresultat	3 396 €	3 075 €	3 639 €	3 547 €	4 117 €

OP-Pohjola-gruppens räntenetto har sjunkit en aning sedan 2008, och var som lägst år 2010. Jämför man år 2012 med 2011 har det inte sjunkit så mycket under den tidsperioden. Trots att räntenettet har sjunkit sedan år 2008 har bankens resultat ökat, vilket troligtvis innebär att bankerna har ökat sina övriga intäkter.

Aktias räntenetto har tvärtemot OP-Pohjola ökat en del sedan 2008 men sjunkit betydligt de senaste fyra åren. Som jämförelse med OP-Pohjola-gruppen, vars räntenetto var som lägst år 2010, var räntenettet för Aktia som högst det året. Aktias intäkter har, trots det stigande räntenettet, minskat efter en ökning år 2010, vilket troligtvis betyder att övriga utgifter har stigit.

Även Nordeas räntenetto har ökat en del sedan år 2008. 2008 och 2010 var det som lägst, medan det år 2012 var som högst. De har även förbättrat sitt resultat de senaste åren efter en försämring av resultat år 2009, vilket motsvarar deras räntenetto.

OP-Pohjola-gruppen är den bank som jämförelsevis förbättrat sitt resultat mest. (OP-Pohjola-gruppen 2013, Aktia abp 2013, Nordea 2013).

5.6 Skillnader i bankernas serviceavgifter

Bankerna är beroende av serviceavgifter. Speciellt i dessa tider med låga räntor är serviceavgifterna en viktig inkomstkälla för bankerna. Jag har undersökt ifall det finns större skillnader i prissättningen av serviceavgifter mellan OP-Pohjola, Aktia och Nordea.

Alla banker ger olika förmåner åt sina kunder. OP-Pohjola har sina ägarkunder, Aktia sina preferenskunder och Nordea sina stamkunder eller nyckelkunder.

Ägarkund i OP-Pohjola blir man om betalar en medlemsinsats på 100 €. Ifall man är ägarkund och har en volym på över 5000 € per månad (t.ex. lån, besparingar och försäkringspremier) är man OP-bonuskund, vilket innebär att man får de dagliga bankärenden till förmånligare pris. Tjänstekonceptet för dagliga bankärenden omfattar ett brukskonto med periodisk betalning, OP-nättjänsten, nätkontoutdrag

samt OP-Visa/OP-Visa Gold/OP-Visa Electron eller OP-Visa Debit. (OP-Pohjola-gruppen 2013).

Preferenskund i Aktia blir man, ifall man har ett konto i Aktia för regelbundna inkomster, t.ex. lön eller pension samt minst en försäkring eller ett Aktia Psparavtal. (Aktia 2013).

För att bli stamkund i Nordea förutsätter det att man har ett konto för regelbundna inkomster (t.ex. lön eller pension), produkter eller tjänster från minst tre olika produktgrupper (t.ex. bankkoder, Mastercard eller Visa, Visa Electron eller Visa Debit, Direktdebitering, e-faktura eller kontoutdrag via nättjänsten, bostadslån eller lån för fritidshus m.m.) samt sparkapital och lån för minst 6000 €. Förutsättningarna för ett bli nyckelkund är ett konto för regelbundna inkomster, produkter eller tjänster från minst fem olika produktgrupper samt sparkapital och lån sammanlagt minst 30 000 euro. (Nordea 2013).

Urval av serviceavgifter:

	<u>OP-Pohjola</u>	<u>Aktia</u>	<u>Nordea</u>
Helheter för dagliga ärenden	Under 26 år	Under 27 år	Under 28 år
Brukskonto, nätbank, Visa Electron- eller Visa Debit-kort	0 €	0 €	0 €
Helheter för dagliga ärenden	Ägarkunder	Preferenskunder	Nyckel/Stamkunder
Brukskonto, nätbank, Visa Electron- eller Visa Debit-kort	2,95 €	4,00 €	Avgiftsfritt/ 25 % rabatt
Enskilda produkter	Normalpris	Normalpris	Normalpris
Brukskonto	0,00 €	2,00 €	0,00 €
Bankkoder/Nättjänst	2,50 €	2,00 €	2,50 €
Visa Electron	2,50 €	4,00 €	2,00 €
Visa Debit	1,50 €	4,00 €	2,00 €
Visa Credit/Debit	2,50 €	4,00 €	4,30 €
Fakturabetalning som betalningstjänst	1,75 €	1,50 €	1,00 €
Girering i kontor	3,50 €	5,00 €	5,00 €
Kontantbetalning i kontor	6,00 €	6,00 €	6,00 €

Byte av nyckeltalskort i kontor	0,00 €	5,00 €	5,00 €
Nätkontoutdrag	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Papperskontoutdrag, ifall ingen nättjänst	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Det lönar sig för kunderna att koncentrera sina bankärenden till sin bank, eftersom det ger de bästa förmånerna. Förmånligaste serviceavgifterna har Nordeas nyckelkunder som får de flesta dagliga tjänster avgiftsfritt (undantag är Mastercard). Efter Nordea har Andelsbankens ägarkunder de förmånligaste serviceavgifterna, medan Aktias servicetariff är dyrast.

Ränta på depositioner:

	<u>OP-Pohjola</u>	<u>Aktia</u>	<u>Nordea</u>
1-års deposition	Ca 0,85 %	1 %	Ca 1 %

OP-Pohjola ger den lägsta räntan på depositioner i dagsläget, medan Aktia och Nordea ger båda två runt 1 %. En orsak kan dock vara att Andelsbanken har de förmånligaste enskilda serviceavgifterna för privatkunder, medan Aktia har de dyraste följt av Nordea.

5.7 Intervjuerna

Intervjuerna utfördes i Jakobstad på Aktias, OP-Pohjolas och Nordeas respektive kontor. Den första intervjun genomfördes den 12 mars 2013 med *Anna Lindqvist* som jobbar som kundrådgivare på Aktias kontor i Jakobstad. Anna är 32 år och har jobbat på Aktia i snart 13 år. Aktias kontor i Jakobstad består utav tolv stycken anställda.

Den andra intervjun genomfördes den 13 mars 2013 med *Thomas Hulten* som jobbar som bankdirektör på Andelsbankens kontor i Jakobstad. Thomas är 56 år och har jobbat på Pedersörenejdens Andelsbank i 30 år. Pedersörenejdens Andelsbank består av tre kontor; huvudkontoret i Jakobstad, ett i Larsmo och ett i Esse i Pedersöre. De har totalt 32 stycken anställda.

Den tredje intervjun genomfördes den 15 mars 2013 med *Cedric Frostdahl* som arbetar på Nordeas kontor i Jakobstad som distriktsansvarig över kontoren i Jakobstad, Nykarleby och Karleby. Cedric Frostdahl är 41 år och har jobbat på Nordea i 16 år. På Nordeas kontor i Jakobstad finns 24 stycken anställda, varav en del är deltidsanställda.

Nedan följer intervjufrågorna samt svaren jag fick.

1. Påverkar den låga räntenivån er verksamhet och på vilket sätt?

Anna Lindqvist på Aktia anser absolut att det låga ränteläget påverkar dem och likaså andra penninginstitut, väldigt mycket. Hon säger att det är en tuff tid för bankerna nu på grund av det låga ränteläget, vilket inverkar direkt på bankernas resultat, i och med att räntenettet blir mindre och det innebär att det blir tuffare för bankerna att klara sig och få god lönsamhet.

Thomas Hulten på Andelsbanken menar att påverkan på bankerna är väldigt olika, beroende på hur Andelsbankerna har byggt upp sina intäkter. Han berättar att Pedersörenejdens Andelsbank, som är en väldigt typisk bank, som sysslar med krediter till privatpersoner och företag samt depositioner, men inte så mycket med placeringar, således inte har så mycket övriga intäkter. De är alltså väldigt beroende av att räntenettet, vilket är skillnaden mellan utlåningsräntor och inlåningsräntor, ska täcka deras fasta kostnader. Vidare berättar Hulten att vi under hela 2000-talet haft en väl fungerande bankkonkurrens med påföljden att kundmarginalerna har sjunkit. Han säger att då referensräntorna börjar krypa ner mot noll, gör bankerna ingen större lönsamhet på ett bostadslån som ligger på runt 1 %. De får inte heller matchat anskaffningen av depositioner, eftersom de inte får pressat ner räntan på dem till 0 % - bankerna betalar ju ändå en viss ränta på kundernas pengar.

Hulten konstaterar att för banksektorn generellt så har räntenettet gått ner, men det är lite beroende på bankernas balansstruktur hur mycket det påverkar dem, för en del har det påverkat mer och för andra mindre. Han sä-

ger att det låga ränteläget inte har påverkat Pedersörenejdens Andelsbank så mycket ännu resultatmässigt, eftersom deras bank är väldigt kostnadseffektiv. De har inte så mycket fasta utgifter, eftersom deras lönekostnader ligger under genomsnittet. Han säger att Pedersörenejdens Andelsbank trots allt ändå gör ett hyfsat månadsresultat. Hulten menar alltså att dessa låga räntor såklart inverkar negativt på lönsamheten, men att det är lite olika beroende från bank till bank.

Cedric Frostdahl på Nordea konstaterar att de resultatmässigt inte har drabbats så jättehårt, men säger dock att en bank som har depositioner av kunderna, såklart påverkas när räntorna är låga, eftersom räntenettet blir mindre, vilket drabbar resultatet. Han säger att räntenettet är den största inkomstkällan för dem, men även andra intäkter såsom provisioner, har ökat i betydelse med tiden och speciellt nu när räntorna är så låga. Vidare berättar han att räntenettet minskat flera år i rad, men nu i år, när vi redan en tid haft låga räntor, ligger Nordea lite på plus eftersom räntorna var på samma nivå ungefär ifjol. Räntorna har nu slutat sjunka och planat ut och på grund av det är räntenettet mera oförändrat.

2. Hur påverkas kunderna?

- Lånekunder

Anna Lindqvist på Aktia säger att nya lånekunder påverkas av det låga ränteläget i och med att marginalerna har höjts de senare åren. För några år sedan när räntorna var på en högre nivå så var marginalerna lägre, under 2006 och 2007 kunde man se marginaler så låga som 0,3 %, vilket betyder att en del gamla kunder har väldigt förmånlig totalränta idag. Hon berättar vidare att nya kunder idag lånar pengar till en högre marginal, åtminstone över 1 %, beroende från kund till kund givetvis, med lägre marknadsränta, vilket innebär att när marknadsräntan stiger blir totalräntan högre på lånet. Hon säger dock att gällande gamla kunder som vill göra en ändring i sina lånevillkor, blir alla banker idag tvungna att göra en uppdatering av marginalerna för att följa marknadsläget.

Thomas Hulten på Andelsbanken är inne på samma spår som Lindqvist och säger att den stora förändringen med dagens låga referensräntor är villkoren som gäller för kunder vid nytvlåning. Han säger att vid alla nya lån som ges ut idag är marginalerna, som kunderna hamnar att betala på referensräntan, betydligt högre än för bara ett år sedan. Om man ser till snittet så ligger medelmarginalerna på lån till privatpersoner hos Pedersörenejdens Andelsbank i februari 2013 på 1,55 %. För två år sedan så låg medelmarginalerna på cirka 0,7 %, vilket innebär mer än en fördubbling idag. Hulten konstaterar att detta är en direkt konsekvens samt åtgärd av ränteläget. Han säger dock att beroende på hur mycket bankerna utökar sin volym och kreditgivning, så kan man få täckt en del av bortfallet de låga räntorna innebär. Vidare berättar han att Pedersörenejdens Andelsbanks kreditgivning år 2012 ökade med 12 %, vilket är nya pengar som har blivit prissatta till en högre nivå, och det kompenserar en del av den så kallade ”förlusten” på de billiga lån som blev utgivna för 1-2 år sedan. Samma sak gäller även vid företagskrediter, där försöker banken också få en högre marginal på krediterna. Kortfattat innebär detta att på all nyförsäljning (bostadslån, företagslån, konsumtionslån) tar Pedersörenejdens Andelsbank ut en marginal som åtminstone är dubbelt högre än för 1-2 år sedan.

Cedric Frostdahl menar att låga räntor per definition är positivt för lånekunder. Han säger att trots att marginalerna har höjts är totalräntan ändå väldigt låg, vilket lånekunderna drar stor fördel av.

– *Placeringskunder*

Anna Lindqvist konstaterar att de traditionella kunderna, som vill ha sina pengar på vanliga sparkonton eller depositioner, är de som drabbas mest av det låga ränteläget, i och med att räntorna på vanliga spardepositioner är så låga just nu. En del kunder är väldigt traditionella och vill fortsättningsvis hålla kvar sina pengar på depositionskonton trots att räntan på deposi-

tionskonton är låg. De som däremot är villiga att ta en liten risk kan placera en del av pengarna i fonder för att få en bättre avkastning.

Thomas Hulten är inne på samma spår som Lindqvist - tyvärr får kunderna nästan ingen ränta på vanliga depositioner idag. Idag ger Pedersörenejdens Andelsbank i snitt 0,85 % på ett års bunden deposition. För ett år sedan så betalade de i snitt 1,75 % på depositioner. Han säger att detta är en direkt konsekvens för kunderna, att det låga ränteläget har tagit ner på vad kunderna får på sina depositioner och besparingar. Han anser dock inte att det låga ränteläget generellt har drabbat kunderna negativt, om man går tillbaka tre år så var referensräntorna högre och kundernas bolåneräntor låg kring 3 %. Han konstaterar, att trots att marginalerna är högre idag, så är den totala kundräntan på bostadslån lägre än 3 %. Det innebär att trots allt så gynnas kredittagarna av det här låga ränteläget. En iakttagelse som Hulten har gjort, är att vid förra krisen i ekonomin - den finska finanskrisen i början på 1990-talet, var bolåneräntorna kring 16 %, depositionsräntorna kring 13 % och inflationen kring 6-7 %. Han säger att idag är bolåneräntorna kring 1,5 %, depositionsräntorna under 1 % och inflationen över 2 %, snarare närmare 3 %. En grovt generaliserad slutsats Hulten drar, är att den ekonomiska krisen för 20 år sen betalades av de som var skuldsatta, medan de som hade depositioner och pengar fick en betydligt högre ränta än vad inflationen var. Idag vill han påstå att situationen är omvänd och att det är kredittagarna gynnas, framförallt unga familjer med bostadslån, medan förlorarna är de som har besparingar, i och med att de inte får nominell ränta på besparingarna som täcker inflationen.

Cedric Frostdahl konstaterar att deponenterna givetvis drabbas av den låga räntenivån och därför har sökt efter andra alternativ i större utsträckning, t.ex. placeringsfonder och liknande. De som har valt att hålla kvar sina depositioner och göra nya tidsdepositioner har fått en lägre ränta. Han berättar att det i dagens läge inte är en bra affär att göra en tidsdeposition för kunderna, eftersom den reella räntan till och med kan vara negativ samti-

dig som den underskrider inflationen, vilket betyder att penningvärdet minskar när kunderna håller kvar sina depositioner. Han säger att det dock finns de kunder som trots det väljer att göra tidsdepositioner, eftersom de uppskattar tryggheten.

3. Hur kompenserar ni den låga räntenivån? Har ni tvingats höja serviceavgifterna?

Anna Lindqvist säger att bankerna nog till viss del måste hitta andra sätt att få mera lönsamhet, nu när det är tuffare i och med de låga räntorna. Som förslag ger hon att de skär ner på kostnader och försöker få mera intäkter från t.ex. tilläggstjänster, såsom fonder och låneförsäkringar. Aktia gjorde även en ändring i sin servicetariff tidigare i år som innebär en höjning av serviceavgifterna för passiva kunder. För de kunder som har koncentrerat sina bankärenden till Aktia är prisändringen gynnsam. Lindqvist konstaterar att man nog får räkna med att det, i och med att det blir tuffare för bankerna att hitta lönsamhet, kommer leda till en del höjningar av serviceavgifter. Hon säger att ingen bank hoppas på att den låga räntenivån fortgår, i och med att intäkterna nu är så låga på grund av att bankerna betalar högre ränta på besparingar än vad euriborräntorna ligger på. Detta innebär att bankerna tvingas kompensera detta med högre marginaler på bostadslån för att få lönsamhet.

Thomas Hulten menar att det finns flera olika möjligheter att kompensera det låga ränteläget. Dels genom att börja uppifrån; han berättar att de lokala andelsbankerna samarbetar kring mycket väsentliga frågor med OP-Centralen, deras takorganisation som producerar flera tjänster åt andelsbankerna, vilka de betalar för. Vidare berättar han att OP-Centralen hösten 2012 genomförde en stor förhandlingsrunda, med syfte att ta ner kostnaderna. Det innebar att ungefär 700 anställda blev uppsagda, samt att övriga kostnader minskades. Den sparplan som OP-Centralen genomförde på gruppnivå innebar inbesparingar på 130 miljoner euro och Hulten säger att det i praktiken är en väldigt stor åtgärd som genomfördes. Han fortsätter

med att säga att Andelsbankerna, för att kompensera bortfallet av inkomster som den låga räntenivån orsakar, inte direkt går och tar ur kundernas fickor. De ser först och främst över sina egna kostnader och allt som går att spara in på genomförs. Han säger dock att det inte är så mycket de kan påverka själva, dessa centrala avgifter - såsom myndighetsavgifter, avgifter för upprätthållande av datateknik, betalrörelse och marknadsföringskostnader som sköts centralt och som de betalar för, kan de inte påverka. Det som andelsbankerna själva kan påverka är de direkta kostnaderna, såsom t.ex. lönekostnader och det har varit nummer ett för Pedersörenejdens Andelsbank. Hulten berättar att de haft som 10-års målsättning att komma ner i lönekostnaderna, och genom pensioneringar samt inga nyanställningar, har de lyckats minska sina lönekostnader. Nummer två är övriga administrationskostnader, såsom kontorsteknik, marknadsföring och sponsoring som görs i egen regi, vilket de har försökt minska på. Det är alltså genom OP-Centralens kostnader och bankens egna kostnader som de försöker kostnadsinbespara.

Hulten säger att Andelsbankerna inte aktivt har höjt sina serviceavgifter, förutom den allmänna höjningen som skett på grund av att omvärlden har höjt sina kostnader på t.ex. ADB-teknik. Det innebär att de endast har höjt servicetariffen i takt med inflationen och kostnadsstegringen, vilket syns lite i förhöjda serviceavgifter. Hulten påpekar dock, att de så långt som möjligt, försöker undvika att ta av kunderna. De fokuserar mera på att styra avgifterna så att kunderna betalar endast för de tjänster de använder. Beroende på om man är företag, småföretag, pensionär, ungdom eller löntagare finns det en viss differentiering beroende på vad man som kund använder för tjänster. Andelsbankerna försöker hitta kostnader kundgruppvis, så att de kan anpassa serviceavgifterna efter kundgrupperna.

Cedric Frostdahl berättar att de på Nordea kompenserar det låga ränteläget genom att fiska efter provisionsintäkter, via tilläggförsäljning samt genom att höja en del avgifter. Mera markant är dock tilläggförsäljningen säger han, avgiftshöjningen är inte lika viktig men har bidragit med en del.

För deras del har de övriga intäkterna, som fås genom t.ex. kreditkort, betalningsrörelse och placeringsprodukter ökat markant de sista åren när vi haft låga räntor. Han säger att alla banker har höjt sina serviceavgifter de sista åren, och en stor orsak är de låga räntorna, som har lett till att det har fallit bort en del intäkter. Han konstaterar även att regleringen för bankerna har ökat och att det idag finns krav för bankerna att höja sin lönsamhet. Det har Nordea delvis gjort via olika höjningar av serviceavgifter för privatkunder och företagskunder.

4. Har ni märkt någon ökning på bostadslånen i och med den låga räntenivån?

Anna Lindqvist på Aktia har inte märkt av någon ökning av bostadslånen på deras kontor i Jakobstad. Hon menar att kraven på bostadslånekunder är högre idag än vad de varit tidigare och att Aktia är speciellt noggranna med att kontrollera - nu när räntorna är såhär pass låga, att kunderna har samma betalningsmöjlighet även när räntorna stiger. De gör ett så kallat stresstest och räknar ut hur betalningsraterna ser ut idag när räntorna är låga, samt hur de skulle se ut med en räntehöjning på 6 %. De räknar alltså med att räntorna skall stiga och kontrollerar så att kunden, även när det händer, har möjlighet att betala av på lånet i samma grad som idag – eftersom när räntorna sedan stiger, kan låneraten höjas med flera hundra euro i månaden.

Lindqvist säger att alla banker har ett väldigt stort ansvar nu och att det ligger både i deras och kundens intresse att kunden inte tar på sig ett för stort lån. Hon säger att deras rekommendation är att helst inte mer än 30 % av nettointäkterna bör gå åt till låneskötsel. Hon menar att nu när räntorna är såhär pass låga bör kunderna ha möjlighet att sätta undan pengar varje månad, i och med att de betalar mindre av på sitt lån. På Aktia rekommenderar de sina kunder att gardera sig mot kommande räntehöjningar och helt enkelt ha en liten buffert ifall något oväntat skulle hända.

Thomas Hulten säger, att det idag är ifrågasatt ifall en såhär låg ränta har någon påverkan på nykreditgivningen. Investeras det mer tack vare att räntan är låg eller har det någon betydelse överhuvudtaget? Han kan dock inte påstå att det har någon inverkan, men anser att det gynnar redan gjorda investeringar. Han tror att de företag som har investerat i t.ex. maskinpark och hallar, idag har en lägre driftskostnad på sina pengar och är kanske lite konkurrenskraftigare än tidigare.

Han är inne på samma spår som Lindqvist, och säger att de på Pedersörenejdens Andelsbank under de senaste fem åren, och speciellt idag när räntorna är låga, har gjort noggrannare undersökningar av sina lånekunder. Han berättar att myndigheterna och finansinspektionen, via europalagstiftningen kring bankväsendet, har gjort att bankerna är tvungna att undersöka kundernas ekonomiska situation noggrannare än för 10 år sedan. Han säger att det inte enbart är kravet på säkerheter som ju är en formalitet, utan det viktigaste är kundernas betalningsförmåga - hur mycket kunderna med sina disponibla inkomster har råd att betala på sitt lån, samt den totala skuldsättningen i förhållande till kundens inkomster. Hulten håller med Lindqvist att högst 30-35 % av kundens inkomster skall gå till låneskötsel. Han säger också att den delen måste skärpas idag, eftersom vi måste utgå från ett scenario där räntorna stiger med 5 %, alltså mer än fördubblas, och då borde kunderna ha en sådan buffert inkomstmässigt att de klarar av en räntehöjning, mot att inte återbetalningstiden förlängs. Han konstaterar att detta nog synas mer idag än för 10 år sedan, men att det har varit en process som har funnits redan i fem år som en del av rutinarbetet när Pedersörenejdens Andelsbank förhandlar om krediter med kunder.

Det som Hulten anser är viktigt att tänka på är att det inte är säkerheterna som ska betala ett lån, utan att det är kundens inkomster som bör sköta lånebetalningarna. Han säger att vi ju inte vill hamna i ett sådant katastrofscenario som skedde på USAs fastighetsmarknad för några år sedan, vilket kan hända ifall bankerna hamnar att driva in säkerheter.

Inte heller Cedric Frostdahl på Nordea tycker att de sett någon ökning av efterfrågan på bostadslån, inte på kort sikt i alla fall. Han säger att eftersom vi haft låga räntor länge så har det förstås lett till större intresse att köpa bostad och ta lån, men de har inte märkt av någon ökning på senaste tiden. Nu på senare tid har det varit en viss ekonomisk osäkerhet i luften, såsom permitteringar samt inte så ljusa utsikter inom världsekonomin, vilket han tror har bromsat bostadslånehandeln.

Även på Nordea har de alltid gjort noggranna undersökningar över sina lånekunder och har redan i flera år har vid lånediskussioner räknat med att räntan höjs med 6 %. Själva kundkontrollerna har inte ändrat så jätte mycket nu på senaste tiden, det som har ändrat är betydelsen av en viss egen finansiering. Frostdahl berättar att Finansinspektionen har rekommenderat att bankerna inte bör ge över 90 % av bostadens pris i finansiering åt en bostadslånekund, vilket de på Nordea har tagit på stort stort allvar. De kunder som anhåller om 100 % i finansiering i dagsläget ser Nordea noggrannare och ännu mera kritiskt på än tidigare.

5. Har efterfrågan ökat på fonder och aktieplacering i och med den låga räntenivån?

Anna Lindqvist tycker nog att de kan se en viss ökning på efterfrågan av fonder och aktier i dagsläget. Hon säger att idag skjuts pengarna mera i fonder och en del kunder även vill göra direkta aktieplaceringar. Hon berättar att flera banker idag har erbjudanden, ifall man placerar en del av pengarna i fonder så får man bättre ränta på depositionsdelen, vilket nya kunder som inte tidigare har placerat i fonder fått upp ögonen för.

Thomas Hulten ser tyvärr ingen ökning hos Pedersörenejdens Andelsbank. Han menar att det idag är en allmän ekonomisk osäkerhet som gör att kunderna trots allt håller kvar sina pengar på banken. Dels för att de upplever det som ett tryggt alternativ och dels för att de blundar för att avkastningen är dålig. Dock har de på Pedersörenejdens Andelsbank de senaste två åren märkt en ökning av intresset för att placera i fastigheter, såsom lägenheter

och skogsfastigheter. Hulten säger att det såklart även finns en grupp som har gått in mer på risksidan och handlar med aktier och fonder, men det är trots allt en så liten grupp - tittar man på kunderna generellt så ska de ha ganska mycket lösa pengar innan de går in på risksidan. Han tar som exempel upp en medelålders trygg person, som har några hundratusen att investera, och konstaterar att i den kundgruppen har intresset för placeringsbostäder och skogsfastigheter ökat, men att den största delen av kunderna nog håller kvar sina pengar på depositionskonton i banken.

Cedric Frostdahl på Nordea konstaterar att efterfrågan har ökat kraftigt de senaste åren. Dels på grund av de låga räntorna, och dels på grund av att Nordea haft intressanta alternativ att erbjuda, samt har utvecklat sina produkter och kommit med nya lösningar. Han säger att det finns en stor del av kunderna idag som väljer att med en del av sin förmögenhet prova något annat än en deposition. Det här har påverkat arbetet på kontoret, eftersom en stor del av tiden idag går åt att diskutera placeringar och göra placeringsplaner åt kunderna.

6. Vad är räntan på en tidsbunden deposition på ett år?

Hos Aktia har en spardeposition på ett år 1 % fast ränta och då är pengarna fritt tillgängliga, vilket betyder att man kan göra insättningar till kontot under året. Men i och med att inflationen är så pass hög, äter den upp räntan ifall man har pengarna liggandes på ett sparkonto. Kombinerat med fonder har Aktia räntor till och med upp till 3,5 %.

Hos Pedersörenejdens Andelsbank ges i snitt 0,85 % på ett års bunden deposition, vilket betyder att kunden inte kan röra pengarna under den tiden de är bundna.

Hos Nordea ligger räntan kring 1 % på ett års bunden deposition, men räntan varierar beroende på hur stor depositionen är. Cedric Frostdahl påpekar att denna ränta i princip betyder att depositions kunderna får dubbelt högre ränta än vad dagens 12 månaders euriborränta är.

7. Anser ni att konkurrensen bankerna emellan fungerar?

Anna Lindqvist anser att konkurrensen banker emellan fungerar bra. Hon säger att dagens kunder är väldigt medvetna och gärna tar offert från flera olika banker. Hon nämner att internet är till stor hjälp idag gällande konkurrensen.

Thomas Hulten anser att konkurrensen bankerna emellan nog fungerar, alla banker har sänkt depositionsräntan samtidigt som de har höjt på kundmarginalerna på utlåningen. Han säger att vissa banker idag kanske betalar lite mer ränta för pengarna än vad andra gör, och omvänt kan kundmarginalerna vara lägre i ett enskilt fall. Men han menar att alla banker dock är avvaktande med sina priser och tycker att det är små skillnader gällande marginaler och räntor.

Cedric Frostdahl anser att det fortsättningsvis råder en tuff konkurrens bankerna emellan, men säger att alla banker lever i samma verklighet och har haft ett krav på sig att höja lånemarginalerna, eftersom lånen var olönsamma för 3-4 år sedan. Han menar att bankerna nog konkurrerar, men att nivån är lite annan än den var för några år sedan. Angående depositioner däremot anser han att det är väldigt tuff konkurrens. Detta på grund av att bankerna har haft ett behov av att säkerställa sina depositioner, eftersom de är mycket viktiga och det är via depositioner bankerna får pengar att låna ut till sina kunder. Frostdahl säger att det därför har varit viktigt för bankerna att säkerställa att de har kvar sina depositioner och det har gjort att priserna har varit väldigt höga. Kunderna har fått högre räntor på sina depositioner än vad euriborräntan är och det är ett tecken på den tuffa konkurrensen på depositionssidan. Frostdahl konstaterar att traditionellt så har kunderna fått lite under euribornivån på sina depositioner, men nu har det kunnat vara euribor gånger två till och med.

8. Hur tror ni ränteläget kommer att utvecklas under de närmaste åren? När får vi se en höjning av räntorna?

Anna Lindqvist säger att chefsekonomen på Aktia förutspår att vi ännu ett år upp till ett och ett halvt år framöver kommer få se dessa låga räntor. Hon menar att det krävs en ekonomisk tillväxt innan räntorna kan gå upp. Hon fortsätter dock med att säga att de på Aktia redan nu märker att bostadslånekunder vill gardera sig mot kommande räntehöjningar, genom att binda sitt lån till en fast ränta eller ett räntetak. Hon säger att i Finland väljer upp till 90 % av kunderna en kort marknadsränta (t.ex. Euribor), medan det ute i Europa är mera regel än undantag att välja fast ränta på sitt lån.

Thomas Hulten berättar att det idag är euroområdet som är i kris. Det är på grund av andra stora marknader, t.ex. USA, som också har låg räntenivå, som vi även här är tvungna att hålla så låg ränta, eftersom euroområdet inte kan gå över övriga i världen i räntenivå. Han säger att det kan ta flera år innan räntorna börjar stiga och att ingen riktigt vågar uttala sig annat än spekulera. Han menar att vi kan utgå både från ett korttidsperspektiv och från ett långtidsperspektiv, men att marknaderna nog är överens om att ingenting kommer ske på ett år, det i och med att amerikanska centralbanken för två år sedan meddelade att de inte kommer att röra räntorna innan 2014. Det betyder i praktiken att ECB, Europeiska Centralbanken, måste hålla likadan linje. Han tror att om tillväxten i ekonomin - som visserligen inte ser så bra ut idag, men man räknar ändå med en viss ökning, håller i sig 2013 och 2014, så bör man nog räkna med att räntorna börjar stiga. Han tror dock inte att detta sker med t.ex. en procents hopp på ett år, utan i en måttlig uppgång som kanske betyder en halv procents uppgång år 2013-2014. Detta är dock endast en spekulering från Hultens sida.

Även Cedric Frostdahl konstaterar, att ingen kan veta när räntorna börjar stiga igen, men enligt Nordeas prognoser kommer räntorna vara låga ännu ett till två år framåt. Vidare säger han att det dock brukar vara så att när ränteläget ändras, sker det ganska överraskande och förändringen sker mera dramatiskt än de flesta tror. Frostdahl säger också att det har kommit mera positiva nyheter gällande världsekonomin den senaste tiden, så det kan hända det tar fart snart. Men då finns det ju en risk, att det uppstår en

kraftig inflation och att räntorna stiger ganska dramatiskt när de väl tar fart, men vi är nog inte riktigt där ännu menar han. Han misstänker nog att vi minst ett år framöver kommer se väldigt låga räntor.

Frostdahl håller med Lindqvist om att många kunder idag väljer att skydda sig mot stigande räntor - ungefär hälften av Nordeas bostadslånekunder väljer att koppla ett räntetak till sina bostadslån, eftersom de vill ha en viss trygghet angående sina ränteutgifter.

9. Vad anser ni är en normal räntenivå?

Jag frågade även Thomas Hulten på Andelsbanken och Cedric Frostdahl på Nordea vad de anser är en normal räntenivå.

Thomas Hulten anser att referensräntan bör ligga högre än inflationen, eller åtminstone motsvara inflationen. Det innebär att ifall vi har en medelreferensränta idag på 0,5 % (12 månaders euribor) så borde referensräntan ligga kring 1,5 %, så att kundens totalränta är strax över inflationsnivån. Detta är en slutsats han har dragit som inte har något med bankens lönsamhet att göra, utan som ligger i grund för en sund ekonomi. Han anser att det är osunt med en ränta som är lägre än inflationen.

Cedric Frostdahl säger att under europerioden har 1-års euribor som högst varit ungefär 5-5,5 % och nu är vi nere på 0,5 %. Han håller med Hulten om att det här inte är en sund räntenivå. Han anser att räntorna borde avspegla inflationstakten och tillväxten i ekonomin, vilket innebär att de korta referensräntorna borde ligga där runt 3,5-4 %, vilket Frostdahl anser är en normal nivå.

6 SLUTSATSER

I detta kapitel kommer jag ta upp det resultat som jag fick av lärdomsprovet och då speciellt ur intervjuundersökningen.

Huvudmålet och syftet med mitt lärdomsprov var, att forska i hur dagens låga räntor påverkar bankerna och deras resultat, vad de gör för att kompensera den låga räntenivån och upprätthålla ett gott resultat samt hur kunderna påverkas av den låga räntan. Jag ville även ta reda på bankernas framtidsutsikter angående räntenivån.

Genom intervjuundersökningen anser jag att jag uppnådde mina mål med lärdomsprovet. Jag kom fram till att alla banker påverkas av den låga räntenivån, då främst på grund av att deras räntenetto sjunker, vilket innebär att bankerna får mindre ränteintäkter och således påverkar detta bankernas resultat negativt. Det är dock väldigt beroende från bank till bank hur de har byggt upp sin verksamhet och var de får sina huvudsakliga intäkter ifrån. Banker som i huvudsak sysslar med utlåning och inlåning och inte så mycket med placeringar, t.ex. Pedersörenejdens Andelsbank, drabbas hårdare av det låga ränteläget, medan andra banker som även har större utbud av övriga tjänster, kan klara sig bättre. Alla tre banker har dock gjort goda resultat de senaste åren, ser man till resultaträkningen har alla bankerna förutom Aktia förbättrat sitt resultat de senaste fem åren.

Alla tre banker kompenserar bortfallet av inkomster som den låga räntenivån leder till främst genom att se över sina egna kostnader samt genom att öka tilläggsförsäljningen. De har även alla blivit tvungna att höja servicetarifferna som en följd av det låga ränteläget. De försöker dock så långt det går att kompensera den låga räntenivån genom att fiska efter övriga provisionsintäkter istället för att direkt ”ta ur kundens ficka”.

Genom intervjuerna kom jag fram till att de alla är överens om att det främst är nya lånekunder som påverkas av den låga räntenivån. Lånekunder lånar idag pengar till en betydligt högre marginal än för några år sedan, vilket betyder att de har en högre totalränta än gamla lånekunder. Den låga räntenivån gynnar trots allt

alla lånekunder på grund av att totalräntan är så pass låg idag trots att marginalerna är högre. Depositions- och placeringskunderna däremot drabbas av den låga räntenivån eftersom bankerna inte har möjlighet att ge någon ränta på deras besparingar som motsvarar inflationen, vilket innebär att inflationen äter upp pengarna som ligger på depositionskonton. De traditionella kunderna som håller kvar sina pengar på vanliga sparkonton drabbas alltså hårdast, medan de kunder som vågar ta risker och se över andra placeringsalternativ, kan få en väldigt bra avkastning på sina pengar. Generellt sett kan man dock säga, att lånekunderna gynnas medan det är depositions- och placeringskunderna som drabbas av räntenivån.

Angående framtidsutsikter var alla tre jag intervjuade överens om att räntorna fortsättningsvis kommer hållas låga under ett till två år framöver innan de börjar stiga igen. De var dock en aning oense om hur snabbt räntehöjningen kommer ske, ifall den kommer ske överraskande och dramatiskt eller ifall den kommer ske i sakta mak.

Genom intervjuerna kan jag dra den slutsatsen att det inte råder större skillnader i hur bankerna drabbas och påverkas av ränteläget eller vad de gör för att kompensera det. De flesta banker har trots allt samma intäktskällor och är tvungna att vidta samma åtgärder för att få upp resultatet för att det inte ska försämrats på grund av det låga ränteläget.

7 AVSLUTNING

Mitt lärdomsprov skrevs under hösten 2012 och våren 2013. Jag hade ingen uppdragsgivare, utan beslöt mig för att skriva lärdomsprovet på egen hand utgående från teori och intervjuer.

Eftersom vi inte tidigare har befunnit oss i denna extrema situation med såhär pass låga räntor, fanns det ingen tidigare forskning gjord i detta ämne. Jag har byggt upp teorin kring hur allt började - var den låga räntenivån härstammar ifrån, vad ränta är, vilka olika räntor det finns och slutligen hur bankverksamheten i Finland är uppbyggd. Svaren på mina forskningsfrågor fick jag ur intervjuerna.

Jag är väldigt tacksam över att Anna Lindqvist från Aktia, Thomas Hulten från Pedersörenejdens Andelsbank samt Cedric Frostdahl från Nordea tog sig tid för att sätta sig ner och diskutera med mig och svara på mina frågor. De gav mig väldigt givande svar på de frågor jag ställde som gjorde mig mycket klokare på alla de problem jag såg framför mig när jag började skriva mitt lärdomsprov.

Lärdomsprovet har trots att det varit en tung process varit väldigt lärorikt och framförallt intressant att skriva. Eftersom jag jobbar på en bank är detta ett väldigt högaktuellt ämne samt problem för mig som jag möter i stort sett varje dag.

Som förslag till vidare forskning vore det intressant att göra en större jämförelse bland alla finländska banker och hur de har påverkats av det låga ränteläget. Undersökningen skulle kunna göras mer omfattande genom att undersöka och analysera bankernas resultaträkning under en viss tidsperiod för att se vilken påverkan det låga ränteläget direkt har på resultaträkningen. Ett annat förslag till vidare forskning vore även att undersöka ifall företags/privatpersoners skuldsättningsgrad generellt har ökat i hela Finland, utifrån det antagandet att en lägre ränta gynnar möjligheten till skuldsättning.

KÄLLOR

Böcker:

De Vylder, S. 2009. Världens springnota. Falun. Forum Syd.

Hjort, G. 2011. Banker Pengar. 2011. Andra reviderade upplagan. Malmö. Holmbergs tryckeri.

Ruuskanen, O. 2009. Pankkikriisit- syyt, seuraukset sekä kriisien hallinta. Helsinki. Yliopistopaino.

Kontkanen, E. 2011. Pankkitoiminnan käsikirja. Tredje förnyade utgåvan. Jyväskylä. Bookwell Oy.

Ahrne G, Svensson P. 2011. Handbok i kvalitativa metoder. Malmö. Liber Ab.

Artiklar:

Elektroniska publikationer:

Finanshistoria. 2010. Finanskriser i världen. Nätsida. Hänvisat 12.10.2012.
<http://www.finanshistoria.nu/finanskriser-allmant>

Liikanen, E. 2009. Finanskrisen och nordens. Finlands Bank. Nätartikel. Hänvisat 12.10.2012.
http://www.suomenpankki.fi/en/suomen_pankki/ajankohtaista/puheet/pages/el_puhe_090210.aspx

Euribor-rates. 2012. Euribor rates by year. Nätsida. Hänvisat 12.10.2012.
<http://www.euribor-rates.eu/euribor-rates-by-year.asp>

OP-Pohjola-gruppen. 2012. OP-Pohjola-gruppen i korthet. Nätsida. Hänvisat 19.10.2012.
<https://www.op.fi/op/op-pohjola-gruppen/op-pohjola-gruppen?id=80100&srcpl=1&kielikoodi=sv>

OP-Pohjola-gruppen. 2012. Affärsområden. Nätsida. Hänvisat 19.10.2012.
<https://www.op.fi/op/op-pohjola-gruppen/op-pohjola-gruppen/affarsomraden?id=80102&srcpl=8&kielikoodi=sv>

OP-Pohjola-gruppen. 2012. OP-Pohjola anl. Nätsida. Hänvisat 19.10.2012.
<https://www.op.fi/op/op-pohjola-gruppen/op-pohjola-gruppen/op-pohjola-anl?id=80107&srcpl=8&kielikoodi=sv>

Finlands Bank. 2012. Räntor. Nätsida. Hänvisat 23.10.2012.
<http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/korot/Pages/default.aspx?hl=r%C3%A4ntor>
<http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/korot/Pages/kuvaus.aspx>

Finlands Bank. 2012. Varför prisstabilitet? Nätsida. Hänvisat 23.10.2012.
<http://www.suomenpankki.fi/sv/rahapolitiikka/hintavakaus/Pages/default.aspx?hl=deflation>

Skaldeman, P. 2009. Finanskrisen uppkomst: Hur den amerikanska bolånekrisen fick USA på fallrepet. Newsmill. Nätartikel. Hänvisat 23.10.2012.
<http://www.newsmill.se/artikel/2009/03/28/finanskrisens-uppkomst-hur-den-amerikanska-bolanekrisen-fick-usa-pa-fallrepet>

Finlands Bank. 2012. Historik. Nätsida. Hänvisat 23.10.2012.
http://www.suomenpankki.fi/sv/suomen_pankki/tehtavat/Pages/historia.aspx

Europeiska Centralbanken. 2009. Eurosystemet, Europeiska Centralbankssystemet. Nätpublikation. Hänvisat 23.10.2012.
http://www.suomenpankki.fi/fi/julkaisut/ekp_julkaisuja/ekp_muut_julkaisut/Documents/escb_sv_websv.pdf?hl=Refinansieringstransaktionerna

Finlands Bank. 2012. Penningpolitisk strategi. Nätsida. Hänvisat 26.10.2012.
http://www.suomenpankki.fi/sv/rahapolitiikka/rahapolitiikan_valineet/Pages/default.aspx

Finlands Bank. 2012. Europeiska centralbankens styrränta och 12 månaders euribor. Nätsida. Hänvisat 26.10.2012.
[http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/korot/Pages/tilastot_markkina-
_ja_hallinnolliset_korot_euribor_ekpohj_kk_chrt_sv.aspx](http://www.suomenpankki.fi/sv/tilastot/korot/Pages/tilastot_markkina-ja_hallinnolliset_korot_euribor_ekpohj_kk_chrt_sv.aspx)

Finansinspektionen. 2012. Om FI. Nätsida. Hänvisat 02.11.2012.
<http://www.finanssivalvonta.fi/se/FI/Pages/Default.aspx>

Europeiska kommissionen. 2012. Vad är inflation? Nätsida. Hänvisat 02.11.2012.
http://ec.europa.eu/economy_finance/focuson/inflation/what_sv.htm

Finansinspektionen. 2012. Finansinspektionens strategi 2012-14. Nätpublikation. Hänvisat 02.11.2012.
<http://www.finanssivalvonta.fi/se/FI/Strategi/Documents/Strategi.pdf>

Finansinspektionen. 2012. Rapportering. Nätsida. Hänvisat 06.11.2012.
<http://www.finanssivalvonta.fi/se/Rapportering/Pages/Default.aspx>

Tullstyrelsen, statistikenheten. 2010. Finlands export och export minskade med en tredjedel år 2009. Finlands Tull. Nätpublikation. Hänvisat 06.11.2012.
http://www.tulli.fi/sv/tiedotteet_sv/ulkomaankaupantilastot_sv/tiedotteet/kuluvavuosi/statistik_09022010/index.html

Tullstyrelsen, statistikenheten. 2012. Utrikeshandeln sjönk i september. Finlands tull. Nätpublikation. Hänvisat 06.11.2012.
http://www.tulli.fi/sv/tiedotteet_sv/ulkomaankaupantilastot_sv/tilastot/201209/index.html?bc=4615

Nordea. 2012. Fakta och siffror. Nätsida. Hänvisat 16.11.2012.
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+%C3%B6versikt/Fakta+och+siffror/831072.html>

Nordea. 2012. Nordeas tillkomst. Nätsida. Hänvisat 16.11.2012.
<http://www.nordea.com/Om+Nordea/Koncernen+i+%C3%B6versikt/Nordeas+historia/Nordeas+tillkomst/1503092.html>

Aktia abp. 2012. Koncerninformation. Nätsida. Hänvisat 16.11.2012.
<http://www.aktia.fi/sv/konserni>

Europeiska Centralbanken. 2012. Vad är inflation? Nätsida. Hänvisat 20.11.2012.
<http://www.ecb.int/ecb/educational/hicp/html/index.sv.html>

Finansinspektionen. 2012. Uppgifter som finländska kreditinstitut ska rapportera till Finansinspektionen. Nätsida. Hänvisat 22.11.2012.
http://www.finanssivalvonta.fi/se/Rapportering/Vad_ska_rapporteras/Kreditmarknad/finlandskakreditinstitut/Pages/Default.aspx

Finansinspektionen. 2012. Uppgifter som finländska kreditinstitut ska rapportera till Finansinspektionen. Nätpublikation. Hänvisat 22.11.2012.
http://www.finanssivalvonta.fi/se/Rapportering/Vad_ska_rapporteras/Kreditmarknad/finlandskakreditinstitut/Documents/Uppgifter_som_finlandskakreditinstitut_ska_rapportera_till_Finansinspektionen.pdf

Pohjola. 2012. Riskhanteringen i Bankrörelsen. Nätsida. Hänvisat 30.11.2012.
<https://www.pohjola.fi/pohjola/investerarrelationer/risker-och-kapitaltackning/principer-for-riskhantering/riskhanteringen-i-bankrorelsen?id=333105&srcpl=8&kielikoodi=sv>

HBL. 2012. Euribor för första gången under en procent. Nätartikel. Hänvisat 30.11.2012.
<http://hbl.fi/nyheter/2012-07-24/euribor-forsta-gangen-under-en-procent>

E-conomic. 2012. Ränta – Vad är ränta. Nätsida. Hänvisat 03.12.2012
<http://www.e-conomic.se/bokforingsprogram/ordlista/raenta>

SvD Näringsliv. 2010. Fem nyckelfrågor för bankerna. Nättidning. Hänvisat 15.12.2012.
http://www.svd.se/naringsliv/fem-nyckelfragor-for-bankerna_4621629.svd

Neurath, C. 2010. Handelsbanken lever inte upp till förväntningarna. Nättidning. Hänvisat 15.12.2012. SvD Näringsliv.

http://www.svd.se/naringsliv/handelsbanken-lever-inte-upp-till-forvantningarna_5014919.svd

OP-Pohjola-gruppen. 2012. Räntor och avgifter. Nätsida. Hänvisat 11.01.2013.
<https://www.op.fi/op/privatkunder/lan/rantor-och-avgifter?id=20600&srcpl=8&kielikoodi=sv>

Nordea. 2013. Privatkunder. Nätsida. Hänvisat 11.01.2013.
<http://www.nordea.fi/Privatkunder/729004.html>

Aktia abp. 2013. Prislista. Nätsida. Hänvisat 11.01.2013.
http://www.aktia.fi/sv/tilit_ja_saastaminen/hinnasto

OP-Pohjolagruppern. 2013. OP-Pohjola-gruppens verksamhetsberättelse och bokslut 2012. Publikation. Hänvisat 11.03.2013. http://www.op-pohjola-annualreport.fi/2012/filebank/4200-OP_Pohjola_gruppens_verksamhetsberattelse_och_bokslut2012.pdf

Aktia. 2013. Nyckeltal 2012. Nätsida. Hänvisat 11.03.2013.
<http://www.aktia.fi/sv/konserni/tunnusluvut>

Nordea. 2013. Årsredovisning 2012. Publikation. Hänvisat 11.03.2013.
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20se/Investorrelations/nordea_annual_report_2012_se.p

Nordea. 2013. Nordea Prime. Nätsida. Hänvisat 2.4.2013.
<http://www.nordea.fi/tietoa+nordeasta/korot/709094.html>

Euribor-rates. 2013. 6 month Euribor rate. Nätsida. Hänvisat 2.4.2013.
<http://www.euribor-rates.eu/euribor-rate-6-months.asp>

Intervjufrågor

1. Hur många anställda finns på ert kontor?
2. Påverkar den låga räntenivån er verksamhet och på vilket sätt?
3. Hur påverkas kunderna?
  - Lånekunder
  - Placeringskunder
4. Hur kompenserar ni den låga räntenivån? Har ni tvingats höja serviceavgifterna?
5. Har ni märkt någon ökning på bostadslånen i och med den låga räntenivån?
6. Har efterfrågan ökat på fonder och aktieplacering i och med den låga räntenivån?
7. Anser ni att konkurrensen bankerna emellan fungerar?
8. Vad är räntan på en tidsbunden deposition på ett år?
9. Hur tror ni ränteläget kommer att utvecklas under de närmaste åren? När får vi se en höjning av räntorna?
10. Vad anser ni är en normal räntenivå?

